LIETUVIŲ

DIENOS

ITALIJOS SENATORIUS M. CINGOLANI
PAS ROMOS LIETUVIUS

LITHUANIAN DAYS

MARCH, 1953

1953 M. KOVO MEN.

1953 M. KOVO MEN. MARCH, 1953

Nr. 3(32) IV metai Vol. 4 No. 3

TURINYS

CONTENTS

Pranas Vainauskas, LAISVINIMO POLITIKOS REIKALAVIMAI 3

Prof. Steponas Kolupaila, HARMONIJA IR JOS ARDYTOJAI 5

L. V., DVEJI METAI SU LIETUVOS PARTIZANAIS 8

Jurgis Gliauda, VAKARE 10

Gražina Tulauskaitė, PAPARTIS, NERIMAS 11

NAUJOS KNYGOS 16

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI 16

THE MAKING OF THE ATLANTIC COMMUNITY by Prof. A. Paplauskas-Ramūnas 17

THE LITHUANIAN DANCE by Vytautas F. Beliajus 18

A CRIMINAL OFFENSE by J. Jazminas 20

LITHUANIANS MAKE NEWS 21

Juozas VITĖNAS ..... Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief

Leonardas VALIUKAS ..... Vyr. Redaktoriaus Pavad. / Managing Editor

Milton C. STARK ..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section

Povilas PUZINAS ..... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Juozas KOJELIS ..... Redaktorius / Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant Editors — A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Antanas F. Skirius, leidėjas /Publisher

Juozas URBONAS ..... Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"

"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August

Atskiro numerio kaina 45 centų Single Copy 45c

PRENUMERATA metams — $4.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00

SUBSCRIPTION $4.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Senator Mario Cingolani, leader of the Christian Democratic faction in the Italian Senate, and a good friend of Lithuania. Center: the Rev. V. Mincevičius, Lithuanian representative to the Convention of the Christian Democratic Party, Italy.

Back Cover

Baltimore, Md., dancers performing a Lithuanian folk-dance.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Amsterdam, N. Y. — J. Čyvas
Athol, Mass. — J. Benešiūnas
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus; A. J. Jokubaitis
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskienė
Brooklyn, N. Y. — "Gabija"; J. Ginkus
Chicago, Ill. — Bal. Brazdžionis; A. Aušiurienė; J. Karvelis; J. Kartanas; Lietuvių Spaudos Centras; S. Metricks; St. Penčyla; Shimkus; B. Urbonas; P. Urbutis; A. Valavičius; K. Bružas
Cicero, Ill. — A. Stasiulaitis; Kareckas; Pareigis
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rocevičius
Coraopolis, Pa. — V. Trumpjonas
Detroit, Mich. — P.Palteraitis; Vl. Pauža Al & Al's Confectionery
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitas
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Hartford, Conn. — V. Nenortas; J. Sekys
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas; C. K. Braze
Newark, N. J. — K. Trečiokas
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Musteikis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas
Shamokin, Pa. — J. D. Taunis
St. James, L. I., N. Y. — B. Čeponis
Washington, D. C. — Kun. P. Gailevičius
Waterbury, Conn. — A. Paliulis; Vaitkus Photo Studio
Worcester, Mass. — "Amerikos Lietuvis"; Alb. Gražulis; P. Pauliukonis;

KANADOJE:

Hamilton, Ont. — J. Pleinys
Montreal, Que. — P. Rudinskas
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė;
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Port Colborne, Ont. — J. Skaistys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; J. Kriščiūnas
Winnipeg, Man. — S. Bujokas

ANGLIJOJE:

A. Gerdžiūnas, 6 Beechey St., Oldham, Lancs., England; **D. Daunoraitė,** London; **P. Dragūnas,** Birmingham; **J. Jurevičius,** Bradford; **K. Steponavičius,** Manchester; **V. Zdanavičius,** London.

AUSTRALIJOJE:

V. Aniulis, Richmond, Vic.; **Vl. Balsys,** Canberra, A. C. T.; **L. Baltrūnas,** Melbourne; **L. Bertašius,** North Geelong; **kun. P. Butkus,** Sydney; **J. Gružauskas,** Clifton Hill, Vic.; **kun. P. Jatulis,** Adelaide, S. A.; **A. Milvydas,** Footscray, Vic.; **J. Rugelis,** Sydney; **kun. Vaseris,** Williamstown, Vic.; **J. Skirka,** Cabramatta, N. S. W.

PIETŲ AMERIKOJE:

Argentina — "Argentinos Lietuvių Balsas", Buenos Aires; V. Kerbelis, Buenos Aires.
Brazilija — J. Keseliūnas, Sao Paulo
M. Laupinaitis, Sao Paulo.
Kolumbija — K. Klastauskas, Medellin; Jazbutienė, Bogota.
Venezuela — Kun. A. Sabaliauskas, Caracas

BELGIJOJE:

Kun. J. Dėdinas, Louvain

LIETUVIŲ
DIENOS

Iš BALF suvažiavimo sausio 9-11 dd. Bostone, Mass. Prie pokylio stalo matyti (iš kairės dešinėn) lietuvių veikėjas adv. J. Grigalus (stovi), Bostono burmistras J. B. Hynes, Bostono arkivyskupas R. J. Cushing ir vyskupas V. Brizgys.

Some of the guests at the BALF Convention, held in Boston, Mass., Jan. 9-11, 1953. R. Lizdeikos foto

Laisvinimo politikos reikalavimai

PRANAS VAINAUSKAS, New York, N. Y.

Amerikos Jungtinių Valstybių gyventojų ir viso pasaulio žmonijos akys buvo nukreiptos į šio krašto prezidento rinkimus — į vyriausybės galvos rinkimus to krašto, kuris šiuo metu simbolizuoja laisvojo pasaulio saugumo laidą ir komunistų pavergtųjų tautų išlaisvinimo viltis. Laisvųjų saugumas ir pavergtųjų išlaisvinimas — štai tie didieji klausimai, kurie verčia budėti ir stiprintis visą laisvąjį pasaulį. Norėtume tikėti, jog pavergtųjų ir laisvųjų kraštų gyventojų troškimai tam tikra dalimi turėtų sutapti, nes pirmųjų palikimas jų pačių likimui gali antriesiems vergijos pančius lemti. Tačiau, Antrojo Pasaulinio karo išvargintos ir dar deramai neatsigavusios laisvosios Vakarų Europos valstybės su tam tikru nepasitikėjimu ir neslepiama baime stebi įvykius, nors ir stengiasi suderinti jėgas bendram pavojui atremti, bet tuo tarpu nenori ir vengia radikalių sprendimų bei veiksmų gręsiančiam pavojui pašalinti. Todėl nesistebėtina, kad kandidatų į Jungtinių Valstybių prezidentus priešrinkiminiai pareiškimai bei pažadai buvo su dideliu nervų įtempimu sekami.

Kai abiejų kandidatų į prezidentus buvo pareikšta, jog jų darbų programoje bus ir pavergtųjų tautų išlaisvinimas, tai kai kuriose Vakarų Europos valstybėse kilo didelis susirūpinimas, kad karas nebūtų išplėstas Rytuose, sumažinant pagalbos tiekimą Europai, kad apskritai nebūtų daroma žygių, kurie galėtų visuotinojo karo pavojų pagreitinti. Šių rūpesčių vedamas, reikia manyti, Didžiosios Britanijos ministeris pirmininkas W. Churchillis paskubėjo atvykti į New Yorką pasikalbėti su prezidento pareigų dar nepradėjusiu eiti gen. D. Eisenhoweriu.

Visuomenei nėra žinoma, kuriais klausimais jiedu kalbėjosi ir kokių susitarimų pasiekė, tačiau neabejojama, kad be ūkinių reikalų, žymią pasikalbėjimo dalį užėmė ir karinės strategijos klausimai.

Iš kitos pusės, komunistų pavergtos tautos su pilnu pasitikėjimu ir džiaugsmu sutiko išlaisvinimo pažadus ir dar glaudžiau subūrė eiles kovoje su žiauriuoju okupantu.

Savo istorinėje inauguracijos kalboje Prezidentas D. Eisenhoweris nors ir nebepakartojo priešrinkiminėj akcijoj padaryto pareiškimo, jog vienu iš jo prezidentavimo užduočių bus Kremliaus pavergtųjų tautų išlaisvinimas, tačiau pareiškė, kad jis savo pareiga laikys organizavimą jėgos, kuri turės sulaikyti agresorius ir patikrinti taiką. Taip pat pareiškė, jog nuolaidų nebus daroma, jog siekdamas taikos bei baimės ir įtarinėjimų pasaulyje pašalinimo, jis niekada neparduos garbės už saugumą, nes ir sunkiausioji kareivio kuprinė esanti lengvesnė už vergo pančius.

Prezidentas D. Eisenhoweris prašė Dievo palaimos ir pagalbos savo užsimojimams, savo darbams ir kartu pareiškė ryžtą, kad Jungtinės Amerikos Valstybės su savo draugais geriau pasirinks karo kelią, bet neleis pasaulyje įsiviešpatauti vergijos, pikto ir tamsos laikotarpiui.

Pasakyta daug. Duoti įsipareigojanti pažadai. Tarti žodžiai ir tvirta mintis rodo, kad kalbėjo prieš istoriją atsakomybę jaučiąs vadovaująs asmuo, pasiėmęs pasaulio gelbėjimo ir taikos atstatymo misiją.

Didelės apimties įsipareigojimai reikalauja darnaus susiklausimo, moralinių bei materialinių jėgų įtempimo ir nepaprasto pasiaukojimo. Todėl prezidentas ir nurodė Jungtinių Amerikos Valstybių ir kitų kraštų žmonėms, kad jie savo krašto reikalus statytų aukščiau už savo asmeninius reikalus, o valstybėms — kad jos savo ir bendrojo saugumo sumetimais atsisakytų dalies suverenumo ir jungtųsi į junginius bendram pavojui atremti.

Laisvėje gyvenančių pavergtųjų tautų veikėjų vieningos pastangos

Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė taip pat deda nuoširdžių pastangų laisvėje esantiems pavergtųjų tautų veikėjams apjungti ir sudaryti jiems sąlygas efektyviai įsijungti į bendrą kovą prieš komunizmą ir už savo kraštų išlaisvinimą. Nekartą ji yra at-

Iš Italijos Krikščionių Demokratų Partijos suvažiavimo. Lietuvių krik. dem. atst. kun. V. Mincevičius (vidury) su Italijos Krik. Dem. frakcijos vadu Senate M. Cingolani (dešinėj) ir V. Cirzalis.

The Rev. V. Mincevičius (center) and fellow members of the Christian Democratic Party meeting in conference in Italy, in 1952: Senator M. Cingolani (right) and V. Cirzalis (left).

kreipusi jų dėmesį į tai, kad sudarytų vieningus jų tautoms atstovaujančius organizacinius vienetus.. Ypatingai buvo atkreiptas dėmesys tų tautų, kurių politinė diferenciacija okupacijų poveikyje buvo virtusi antagoniz-

Pranas Vainauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto narys, New York, N. Y. Žiūr. jo str. 3 psl.

Pranas Vainauskas, member of the Committtee for Free Lithuania, New York, N. Y. (Read his article on Page 3)

mu vienos grupės prieš kitą ir trukdė surasti bendrą kalbą kovoje prieš bolševizmą ir už savųjų kraštų išlaisvinimą.

Pirmieji šia prasme susitvarkė vengrai, sudarydami Vengrijos Tautinę Tarybą su jos Vykdomuoju Komitetu. Tarybon įėjo įvairių partijų buvę parlamento nariai, vengrų tautos rinkti 1939, 1945 ir 1947 metais (Tautinėje Taryboje yra 80 narių, Vykd. Komitete - 12). Šis laisvėje gyvenančių vengrų veikėjų sudarytas veiksnys vieningai atstovauja vengrų tautos valią šioje geležinės uždangos pusėje.

Kiek vėliau, po ilgesnių pasitarimų ir aiškinimosi, buvo sudaryta Laisvosios Čekoslovakijos Taryba, į kurią įėjo 1948 m. komunistų uždarytų ir persekiojamų partijų laisvėje atsiradusių atstovų. Taryba susideda iš 100 narių, o jos Vykdomasis Komitetas iš 24 narių. Taryba eina parlamento funkcijas, o Vykdomasis Komitetas - vyriausybines.

Pastaruoju metu jau ir lenkai yra pasiekę susitarimo vieningam atstovavimui sudaryti, tik kol kas dar nėra išryškėjusios organizacinių formų detalės.

Mūsų kaimynai latviai taip pat tariasi ir yra gerame apsijungimo siekiančiame kelyje.

Atskirų tautų vieningą atstovavimą pasiekus, bus daromi žingsniai laisvėje esančių pavergtųjų tautų glaudesniam bendradarbiavimui įgyvendinti. Šioje srityje jau ir dabar yra žymių rezultatų pasiekta.

Lietuviškieji veiksniai

Lietuviškieji laisvėje esą veiksniai buvo žinomi kaip susiklausą ir sugebą vieningą nuomonę reikšti žiaurios okupacijos kanki-

(Perkelta į 7 psl.)

Liet. krik. dem. atst. kun. V. Mincevičius (vidury) su Bolognia senatorium Ottani ir jo žmona Italijos Krik. Dem. Partijos suvažiavime.

The Rev. Mincevičius with Senator Ottani and wife, of Bolognia, Italy. - Convention of the Italian Christian Democratic Party.

Liet. krik. dem. atst. kun. V. Mincevičius (kairėje) su Vokietijos Krik. Dem. Partijos atst. ministeriu J. Lukaschek ir Krik. Dem. Centrinės Europos Unijos atstovu V. Cirzalis.

The Rev. V. Mincevičius meets with J. Lukaschek, a representative of the German Christian Democratic Party (center) and V. Cirzalis (right), representing the Christian Democratic Union of Central Europe.

Harmonija ir jos ardytojai

PROF. STEPONAS KOLUPAILA,
Notre Dame, Indiana

Malonu klausytis geros muzikos, kada simfoninis orkestras iš keliasdešimt muzikantų su skirtingais instrumentais, talentingo dirigento vadovaujamas, atlieka gražų ir prasmingą kompozitoriaus kūrinį. Harmoningas įvairiausių garsų suderinimas pavergia susikaupusių klausytojų sielas...

Štai, švelni melodija nemirtingoje Antano Dvoržako Penktojoje simfonijoje "Į naująjį pasaulį" vaizduoja gimtinės laukų idiliją ir linksmą kaimo gyvenimą. Toliau muzika nukelia mus į Amerikos didmiestį: šiurkštūs disonansai reiškia monotonišką, slegiantį mašinų ūžimą ir naujojo ateivio desperaciją. Pabaigoje garsai nurimsta: ateivis apsipranta su naujuoju pasauliu, susitaiko su skaudžių likimu...

Muzika yra sielos vaistas. Ypatingai — rami, kilni, gili, harmoninga muzika. Ji gaivina ir kūną, pavargusį nuo fizinio ar protinio darbo.

Moderni muzika vartoja perdaug disonansų: tai lyg aštrūs vaistai, kurie daugiau erzina, kaip gydo. Tik ypatingai stiprių nervų žmonės gali klausytis džazo, sudaryto vien iš žiaurių disonansų.

Lietuvių krikščionių demokratų atstovas kun. V. Mincevičius sveikinasi su Italijos ministeriu pirmininku Alcide De Gasperi Italijos Krikščionių Demokratų Partijos suvažiavime (1952.11.21-26)

Representative of the Lithuanian Christian Democratic Party in exile the Rev. V. Mincevičius shakes hands with Alcide De Gasperi, Italian Prime Minister — Convention of the Italian Christian Democratic Party, 1952.

Iš Italijos Krikščionių Demokratų Partijos suvažiavimo praeitų metų lapkr. 21-16 d. Lietuvių krikščionių demokratų atstovas kun. V. Mincevičius kalbasi su Romos burmistru Rebiochinsi.

The Rev. V. Mincevičius, representative of the Christian Democratic Party of Lithuania in exile, talks with Mayor Rebiochinsi of Rome. Scene is the 1952 Convention of Italy's Christian Democratic Party.

Kartais orkestre pasigirsta kažkokių svetimų, neįprastų garsų, kurių nėra partitūroje. Prityrusi dirigento ar rimto klaustytojo ausis iš karto pajunta netikrus garsus. Taip gali išardyti harmoniją įsibrovęs į orkestrą kenkėjas, blogos valios ar nesveiko proto žmogus. Pagadintos muzikos, kakofonijos, nebegalima klausytis: belieka užkimšti ausis ir bėgti lauk.

° ° °

Mūsų visuomenė gali būti palyginta su simfoniniu orkestru. Tragiškas likimas, laimės bei nelaimės sujungė mus į vieną darnų vienetą. Mūsų tikslai bendri, panašūs rūpesčiai, tos pačios viltys, nors pažiūros bei simpatijos gal ir yra kiek skirtingos. Orkestro dirigentas — mūsų spauda: ji reiškia visuomenės nuomones ir reguliuoja nuotaikas.

Pripažinkime, kad mūsų orkestras neblogai atlieka savo programą. Po visų smūgių ir nelaimių esame sveiki, fiziškai nei dvasiškai nepalūžę, darbštūs ir sąžiningi, gražiai atliekame istorinę savo misiją ir stengiamės

tinkamai atstovauti nukryžiuotajai tautai. Esame vieningesni ir demokratiškesni, negu kad buvome anksčiau, laisvojoje tėvynėje. Ir mūsų spauda stengiasi laikytis atitinkamoje augštumoje.

Ne be to, mūsų tarpe pasitaiko kai kurių nesutarimų, lyg disonansų visuomeninio gyvenimo simfonijoje. Vieni jaudinasi, kad kažkur svajojama atgaivinti senovės pagonių tikyba, kiti būgštauja, kad kas nepasiskelbtų diktatorium, treti kelia triukšmą dėl prarasto Lietuvos aukso fondo. Tai vėl kurios partijėlės ar grupelės vadai nebepasidalyja vadovybe ar vietomis prie stalo, ir kelia savo rietenas spaudoje, nors jos visuomenei visai neįdomios.

Tokie disonansai nėra malonūs klausytojų ausiai, tačiau ne visi esame tiek jautrūs. Ką padarysi, sakoma, gal be tų smulkių intrigų neįmanomas rimtesnis darbas. O pavydas — mūsų tautinė liga!

* * *

Deja, kartais pasipainioja mūsų orkestre ir tokių svečių, kurie harmoniją paverčia kakofonija. Kiekvienoje visuomenėje gali pasitaikyti ligūstai nervingų, netekusių dvasinės pusiausvyros asmenų. Gal jie nėra pavojingi aplinkumai, bet jų nedera leisti prie viešosios tribūnos, jiems ne vieta simfoniniame orkestre.

Dažnai toks nervingas individas ima kovoti su įsivaizduotu priešu dėl menkos, cento nevertos smulkmenos ir "vanoti" jį per ištisas dienraščių skiltis, kartais kelias savaites. Redaktoriai turėtų pasaugoti ramių skaitytojų nervus ir nedėti tokios nesveikos polemikos, ar bent išskirti "Laisvų plepalų tribūną". Dar blogiau, kada redaktorius pavadina jo paties praleistą diskusiją įžulia ar tuščia.

Visai prasti dalykai, kai orkestrui ima diriguoti maskuotas kenkėjas, kurio net muzikantai nepažįsta. Kartais matome spaudoje šmeižtus, pasirašytus slapyvardžiais ar suklastotais inicialais. Slapukas spaudoje lygus ginkluotam banditui su kauke: ir pagautas meluojant jis neparodo veido, tik pakeičia kaukę. Nelygi kova su maskuotu priešu, kai tenka teisintis dėl nebūtų dalykų.

Spauda yra viešoji tribūna: garbingas asmuo privalo turėti drąsos viešai pasirodyti, o nesislapstyti po redaktoriaus suolu. "Aušros" laikais autoriai turėjo racijos slėpti savo vardus nuo žiaurios policijos. Kokį moralinį pasiteisinimą turėtų spaudos slapukai laisvoje šalyje su standartine piliečių etika?

* * *

Nepakenčią "kakofonijos" skaitytojai ima bodėtis, vengti savo spaudos. Žinome, kaip smarkiai pakilo mūsų spaudos tiražai, kai atvyko nauja ateivių banga. Pastebėjome taip pat, kiek pagerėjo dienraščių turinys, ir tuo tik džiaugėmės. Tačiau oficialūs skaičiai, skelbiami pagal įstatymą kartą per metus, rodo aliarmuojančias žymes prenumeratorių skaičiaus nykimo. Ar tai nėra tylus skaitytojų protestas prieš nepakankamą laikraščių etiką?

Ir plunksnos žmonės, nemėgstą nekultūringos polemikos, susilaiko nuo rašymo. Mūsų tarpe yra žmonių, kurie turėtų prisiminti savo neeilinę praeitį, parašyti svarbius kultūros istorijai memuarus. Nieko nėra amžino, o skelbti velionies pasakojimus, neva kito asmens užrašytus, yra neautentiška, o kartais neetiška, tolygu apkalbėjimui už akių.

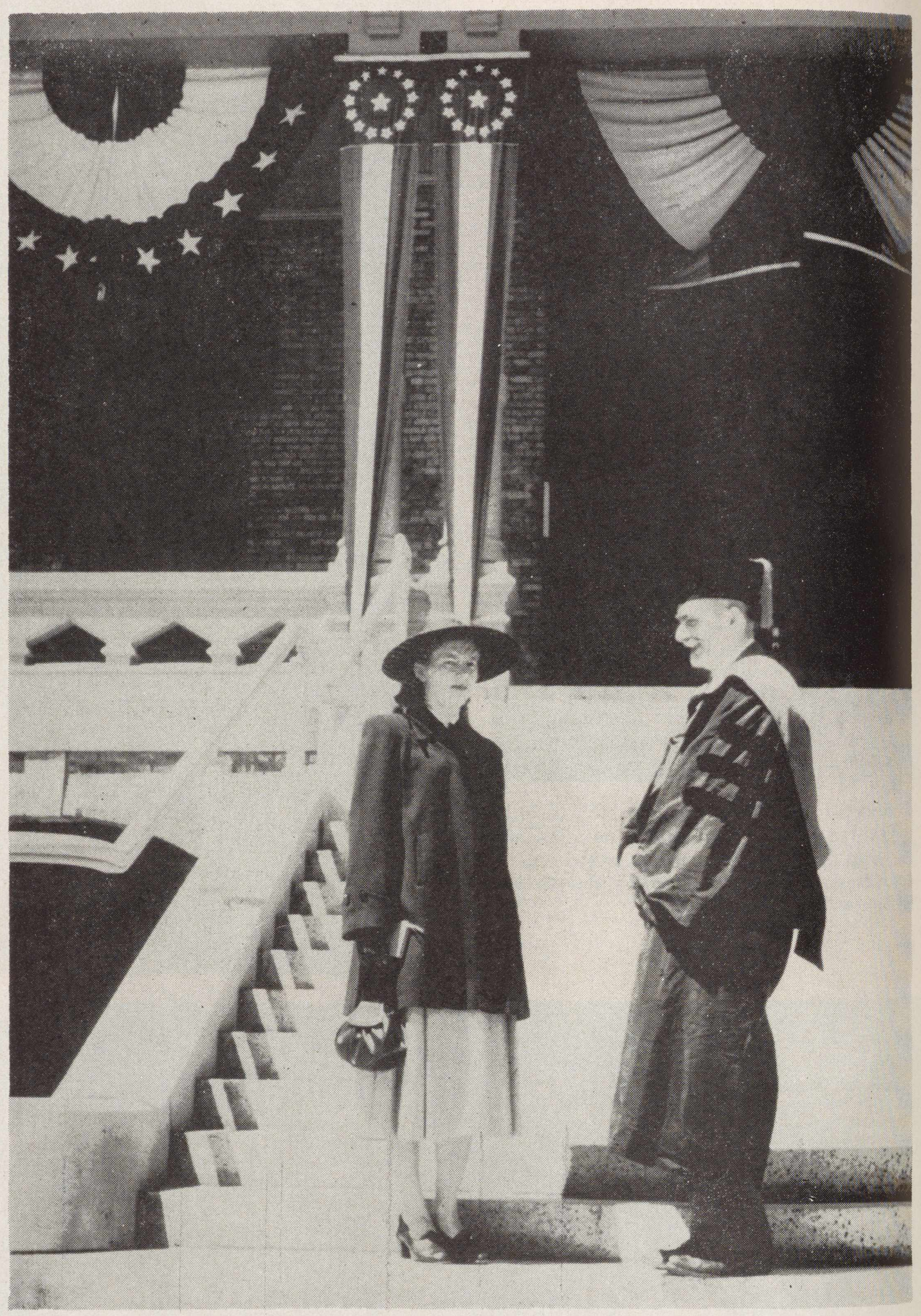

Prof. S. Kolupaila akademinėje togoje su mūsų trispalvės gobtuvu ant Notre Dame, South Bend, Ind., universiteto laiptų. Su juo duktė Evelina Masiokienė, to universiteto sekretorė. Prof. S. Kolupaila profesoriauja šiame katalikų garsiame universitete nuo 1949 metų pradžios. (Žiūr. jo straipsnį 5 psl.)

Prof. S. Kolupaila, dressed in academic robes bearing Lithuania's tri-color device, shown on the steps of Notre Dame University, South Bend, Ind. With his is daughter Evelina. Prof. Kolupaila has been teaching at the University since 1949.

J. Corombes foto rep.

Kartais ateina įkyri mintis: kas, būtent, yra suinteresuotas mūsų visuomenės skaldymu, neapykanta, kivirčais, daugiau žinomų žmonių šmeižimu, niekinimu? Ar toji netikra gaida orkestre nėra svetima?

Šventos pareigos Tautai ir Tėvynei neleidžia mums pasitraukti iš nepatinkamo orkestro. Turime pasilikti ir atidžiai žiūrėti savo "partitūros". Tik paraginkime dirigentą, kad neleistų į mūsų tarpą kenkėjų ir ypač maskuotų įsibrovėlių!

AR JAU ATNAUJINAI "LIETUVIŲ DIENŲ" PRENUMERATĄ 1953 METAMS?

Jei ne, tai paskubėk tai atlikti. Metinė prenumerata 4 dol.

laisvinimo politiką. Šiam seniai lauktam atvejui turime būti iš anksto pasirengę, kad galėtume tvirtai ir ryžtingai įvykdyti mums statomus reikalavimus.

Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą sudarančios politinės grupės ir rezistencinės kovos organizacijos yra atsakingos už jo veiklą, ir todėl turi daryti visa, kad dėl emigracijos susilpnėjęs Komiteto narių asmeninis sąstatas būtų sustiprintas. Dideliu disonansu nuskamba buvusių ilgamečių VLIKo narių ir grupių vadovų metami VLKui "kaltinimai" iš Dėdės Samo žemės, juk tikrumoje tai yra yra savęs kaltinimai. Pačios grupės gali ir privalo taisyti, kas taisytina.

Nors tarp VLIKo ir Lietuvos Diplomatų bendradarbiavimas yra, tačiau kai kuriais veiklos kompetencijos klausimais pasireiškia ir nuomonių skirtumų. Po praeitų metų diplomatų pasitarimo Londone, po VLIKo delegacijos pasitarimų su Diplomatų atstovais Paryžiuje ir po VLIKo Pirmininko bei VLIKo pasitarimų su Diplomatų atstovu p. St. Lozoraičiu Reutlingene, tas klausimas yra įėjęs į tinkamas vėžes ir kartu su vienu diplomatu galėtume tarti, jog "Norėtume tikėtis, kad prie geros valios bei pozityvaus noro sandarbininkauti, išjungiant betkokius veržlius siekimus vienpusiškai vadovauti, pasekmės tikrai galės būti geresnės ateityje, negu ligi šiol kad buvo".

Kun. J. Svirnelis, Assam, Indija, tarp dviejų Indijos vaikučių; jau dvidešimt metų, kaip jis ten veda misijas tarp tenykščių žmonių.

Lithuanian Missionary J. Svirnelis, Assam, India, He has spent twenty years at his work.

Laisvinimo politikos . . .

(Atkelta iš 4 psl.)

namos lietuvių tautos reikalais. Patiems lietuviams ir svetimiesiems buvo ir yra žinoma, kad kovai su komunizmu ir Lietuvos išlaisvinimui vadovauja Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas su jo Vykdomąja Taryba. Taip pat žino, kad toje kovoje labai didelį vaidmenį vaidina Lietuvos Diplomatiniai Atstovai ir čia, Amerikoje - Amerikos Lietuvių Taryba. Taip pat tenka suminėti daugiau patariamojo pobūdžio laisvinimo veiksnių talkininką - Lietuvos Laisvės Komitetą, veikiantį prie prie Europos Laisvės Komiteto New Yorke.

Mūsų laimė, kad Lietuvos laisvinimo darbe buvome ir esame vieningi, daug kas šito mums pavydėjo. Tačiau ateities uždaviniai mums stato naujų reikalavimų ir jų sprendimui turime būti tinkamai pasiruošę.

Ryšium su Amerikos Jungtinių Valstybių vyriausybės pasikeitimu atsakingų asmenų padaryti pareiškimai ir praktiškai daromi žingsniai duoda pagrindo manyti, kad iš komunistų įtakos plėtimosi sulaikymo politikos greičiausiai bus pereita į pavergtųjų kraštų

Kun. J. Svirnelis, Assam, India, su indiečiais prie statybos darbų.
Lithuanian Missionary J. Svirnelis and local Indians working at construction, Assam, India.

J. Stuko, Hillside, N. J., lietuvių radijo "Rūtos" choras po transliacijos NEVD stotyje, New York, N. Y. Chro vadovas A. Kačanauskas (vidury); kairėje - J. Stukas, programos direktorius, ir jo padėjėjas A. Petrutis.

J. Stukas' Lithuanian Radio Choir "Rūta", broadcasting over Station NEVD, New York, N. Y. Center: Choirmaster A. Kačanauskas.

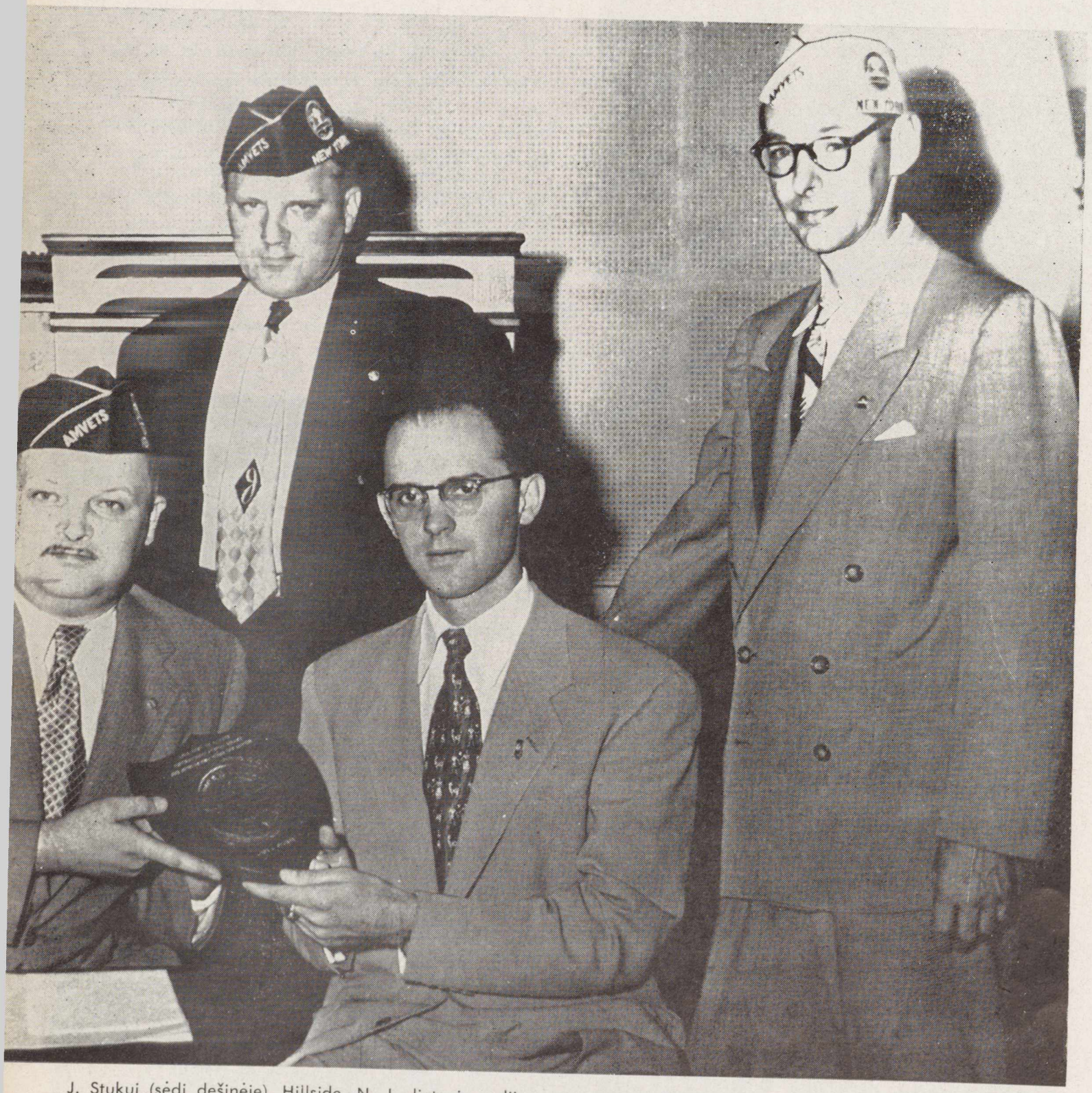

J. Stukui (sėdi dešinėje), Hillside, N. J., lietuvių radijo programos vedėjui, New Yorko amerikiečiai lietuviai veteranai įteikia pasižymėjimo ženklą už jiems teikiamą pasitarnavimą.

New York State American Lithuanian Veterans present Mr. J. Stukas (sitting right), director of the Lithuanian radio program, Hillside, N. J., with a token gift of appreciation for his services to this organization.

DVEJI METAI SU LIETUVOS PARTIZANAIS

"Teko išmaišyti Lietuvą skersai ir išilgai, kol pradėjo svilti padai ir reikėjo sprukti iš savojo krašto ir kuriam laikui užsimaskuoti Lenkijoje", kalbėjo buvęs antrosios bolševikų okupacijos metu Vilniaus universiteto lietuvis studentas, turėjęs miškų žinyboje žymią vietą ir kartu buvęs partizanų ryšininku.

Nesutiko, kad jo pavardė būtų paskelbiama. Per tą porą ilgų metų pažinęs ir turėjęs daug artimų prietelių. Manąs, kad dar daug iš jų esą gyvi. Jojo pavardės platesnis linksniavimas spaudoje galįs jiems pakenkti. Artimieji šeimos nariai žuvę, gi dėl paties savęs jokios baimės neturįs. "Duočiau ir savo nuotrauką", kalbėjo jis užsukęs į "LD" redakciją, "bet ar būtų tikslu, jei dėl to gali nukentėti, keli ar keliolika draugų Lietuvoje".

Dalinęs Unros pakietėlius Vilniuje

"Unros pakietėlių gavome ir mes studentai Vilniuje", kalbėjo jis. Buvęs tų pakietėlių paskirstymo komisijos narys. Vien tik rūbai buvę. Geresnius apsiaustus ir kailinius paltus griebę vienos tautybės asmenys. Visi pakietėliai buvę atplėšinėti.

Studijų knygutę išsaugojęs ir atsinešęs į Ameriką. Šalia buv. Vilniaus universiteto rektoriaus M. Biržiškos parašo yra ir komunistinio rektoriaus Bieliuko parašas.

Beveik kiekvienas iš studentų stengęsis turėti bent po porą kambarėlių: vieną oficialų, kurio adresas turėjo būti žinomas universiteto vadovybei, o kitą – kuriame nakvodavo. Sužinojęs, kad "oficialiajame bute" naktį būta "svečių", toks studentas mesdavo studijas, nešdindavos iš Vilniaus ir dažniausia prisijungdavo prie partizanų.

Du semestru klausęs administracinę teisę. Dešimt valandų kas savaitę tekę skirti "politiniams mokslams" - 6 val. marksizmui-leninizmui ir 4 val. "Tėvynės Karo" kursui. Abiejų dalykų profesorium tuo metu buvęs Eug. Meškauskas. Studijų knygutėj yra ir kitų komunistinių profesorių parašai: Žemės teisę skaitęs P. Pakarklis, Viešąją tarptautinę teisę - Armalis, Privatinę tarptautinę teisę - Zubkevičius, Kriminalistiką - Krygeris, Buhalterinės apysk. pagrindus - Meškas, Teismo psichiatriją - Indrašius, Politinės teorijos istoriją - Bulovas, Darbo teisę - Bolevičius, Užsienio valstybinę ir civilinę prekybos teisę - Žiurlys ir Šalkauskis. Klausęs ir anglų kalbą, to dalyko profesorium buvę Zdankus.

Komunistėliai iš baimės padėdavę partizanams

"Vienas kitas komunistas žinojo, kad aš nesu jų žmogus, dirbu su partizanais," kalbėjo jis, "bet jie bijojo man pakenkti, nes žinojo, kad turiu stiprų užnugarį". Tuo jo užnugariu buvę partizanai.

Būdamas partizanų dalinių ryšininkų lankęsis Klaipėdoje, Palangoje, Šventojoje, Kretingoje, Plungėje, Telšiuose, Šiuoliuose, Panevėžy, Anykščiuose, Utenoje, Ukmergėje, Švenčionėliuose, N. Vilnioje, Varėnoje ir kt. Buvęs pasiekęs net ir gana tolimą šiaurinės Lietuvos vietovę - Joniškį. Susitikęs su tenykščių partizanų atstovu pačioje geležinkelio stotyje. Vienaaukštis geležinkelio stoties pastatas išlikęs karo nepaliestas. Pačio miesto, kuris esąs apie mylią nuo stoties, nesiekęs.

Bebūnant 1946 m. pradžioj Klaipėdoje, vienas komunistėlis jam pranešęs, kad komunistinių įstaigų viršūnėse esąs paaiškėjęs, kad jis tarnaująs dviems ponams, jo laukiąs suėmimas. "Manau, kad tas komunistėlis man pranešė apie tai dėl to, kad mano draugai dėl mano suėmimo nekeršytų jam vėliau", spėjo šis daug pergyvenimų turėjęs lietuvis. Tuo metu Klaipėdos miestas buvęs apstatytas sargyba. Tas komunistėlis padėjęs jam net praeiti pro visas sargybas ir išsinešdinti užmiestin.

Daugiausia nukentėjo bažnytkaimių klebonai

Bažnytkaimių klebonai vienas po kito buvę komunistų išrankiojami, sušaudomi ar ištremiami mirčiai Rusijos gilumon. Mat, jie daugiausia padėdavę partizanams.

Vieno Anykščių apylinkės bažnytkaimio klebonas vidurnaktį atlaikęs 300 partizanų Mišias, išdalinęs šv. Komuniją. Kažkas pasitarnavęs komunistams - tuoj prisistatęs buvęs Anykščiuose bolševikų kariuomenės dalinys į tą bažnytkaimį. Partizanų jau neberadę bažnyčioje, bet tą kleboną sugriebę ir išvežę. Buvę šimtais panašių atsitikimų.

Sovietams artėjant į Lietuvą, vysk Reinys buvo pasitraukęs į Anykščių apylinkes. Atėję bolševikai jam įsakė grįžti į Vilnių, jei nenoris, kad jo vieton būtų "paskirtas" lenkas.

L. V.

Aleksandras Polišaitis, Lietuvos konsulas Sao Paulo, Brazilijoje, praėjusiais metais atšventęs 60 metų savo amžiaus ir 30 diplomatinės tarnybos sukaktis.

Aleksandras Polišaitis, Lithuanian Consul to Sao Paulo, Brazil.

Brazilijos lietuvių laikraščio "Mūsų Lietuva" redaktorius kun. P. Ragažinskas (vidury) su būreliu Sao Paulo lietuvių
The Rev. P. Ragažinskas, Editor of the Lithuanian-Brazilian newspaper "Mūsų Lietuva" (Our Lithuania), with a group of Sao Paulo Lithuanians.

Vakare

JURGIS GLIAUDA

1.

Lengvi vakaro šešėliai jaukiai tiesės pogulio ant per dieną patirpusio, o vakarop ledėjančio sniego. Temo. Vasario vakaras globė mažo apskrities miesto gatves.

Bet centrinė gatvė švytėjo. Iliuminacijos išdaigos, juo labiau temo, spindėjo juo skaisčiau, gyviau ir įdomiau.

Apskrities Valdyba, Lietuvos Bankas, Pašto Įstaiga, Gimnazija, tolimas Ligoninės pastatas ir net Policijos nuovada — visi stengėsi savo šventiškas nuotaikas apreikšti lempučių girliandomis, apšviestais Vyčių ar Gedimino stulpų plakatais.

Centrinė gatvė švytėjo labiausiai ir žmonių čia buvo gausingiausia. Po vaikšteivų padais linksmai gurgždėjo šalantis šaligatvis. Šešėliai vaikėsi žmones. Šešėliai — tai nužemintai driekėsi po kojomis, tai išdidžiai iškildavo ant namų sienų pilkais milžinais.

Juo labiau temo, juo linksmiau mirksėjo apskrities miesto iliuminacija šalančiame ore. Ir, juo labiau temo, juo skaisčiau, puošniau ir iškilmingiau degė kita, amžina iliuminacija — mirksinčios žvaigždės tamsaus dangaus platybėse. Grigo Ratų žvaigždynas tvyno melsvu fosforiniu švytėjimu. Žvaigždynas, atrodė, leidžiasi žemyn iš tamsių aukštybių ir pakibęs ties pat bažnyčios varpinės kryžiumi.

Dail. V. K. Jonynas, New York, N. Y., kalba per "Amerikos Balsą" į pavergtą Lietuvą.
Artist V. K. Jonynas speaks over the Voice of America to occupied Lithuania, New York, N. Y. V. Maželio foto

Žvaigždėtas dangus maloniai dengė po savo apdangalu mažą apskrities miestą. Centrinė gatvė šįvakar pilna elektrinių žvaigždučių. Ir tos žvaigždutės negali atitrukti nuo namų fasadų ir pakilti ten, kur joms derėtų būti — į dangų. Elektrinės žvaigždutės, pritvirtintos prie namų fasadų, tik pavydžiai mirkčioja savo sesutėms danguje.

Mieste linksma ir jauku. Visi čia pažįsta bent iš veidų vienas kitą. Pašalęs sniegas smagiai gurgžda. Linksmas vėjas švaistosi tarp žmonių. Vėjo gūsiuose tirpte tirpsta rūkomas papirosas.

2.

Zabelinskas šįvakar buvo namie. Kaip ir visad, šįvakar jis ryžosi dirbti namuose savo viršnorminį darbą. Jis parsinešė iš įstaigos visą krūvą suskaičiuotinų sąmatų.

Zabelinskas buvo niekam nežinomas patriotas. Jo patriotizmas tilpo jo galvosenos ribose. Jis galvojo taip: jeigu jis atlieka visus viršnorminius darbus neprašydamas pagalbos — jis tuo pačiu atlieka didelį darbą Lietuvai. Jis dar galvojo: jeigu visi, po visą Lietuvą su pasiryžimu ir noru nuveiktų savo viršnorminius darbus — tai būtų talka Lietuvai kelti. Tai būtų auka tėvynei. Ir jis net nematė, kad daugiausia viršnorminio darbo rasdavosi kaip tik ant jo stalo.

Užgulęs ties stalu, jis skaičiavo skaitytuvais. Jo dešinė ranka pakibo ties skaitytuvais ir skaitytuvų kauliukai, kaip pašėlę, blaškėsi ir daužėsi po jo mikliais pirštais. Kauliukai švaistėsi, kaip keisti vabalai, prirakinti prie skaitytuvų vielų. Zabelinskas skendo savo darbo ūpe. Jis dirbo tėvynei.

Vienintėlė mintis nemaloniai gužėjo jo smegenyse. Mintis apie sūnų. Susirūpinimas, kad sūnus nerūkytų. Zabelinskas buvo našlys. Jo vienintelis sūnus, ketvirtosios klasės gimnazistas, jau ženge į vyrus ir norėjo rūkyti. Dabar, ištrūkęs miestan, suėjęs su draugais, jis ir vėl trauks į burną tabako dūmus.

Zabelinskas daužė skaitytuvus, o jo galvoje daužėsi rūpestis apie rūkantį sūnų.

Kada vakaro sambrėška sutirštėjo, Zabelinskas apšvietė per visą langą plotį išstatytą plakatą. Tai buvo Vytauto Didžiojo portretas, patalpintas smulkių lempučių rėmuose. Tuos rėmus jis padirbo kartu su sūnum.

(Perkelta į 12 psl.)

Iš meno parodos, surengtos praeitais metais lapkričio pabaigoje Cleveande, Ohio. Iš kairės dešinėn: V. Raulinaitis, J. Pautienius, A. Varnas, Ig. Šlapelis (kalba), K. Žilinskas ir V. Ignatavičius.
Ig. Šlapelis delivers an opening address at a Lithuanian art exhibit in Cleveland, Ohio, last year. L. Briedžio foto

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

PAPARTIS

Dienos pilkos ir nuobodžios
Lyg tie akmenys prie kelio.
Ir papartis mano žodžiuos
Tau dabar pražyst negali.

Dievo ašara nurieda
Žemėn deganti žvaigždelė.
Tai jinai paparčio žiedu
Šiąnakt tau pražys prie kelio.

NERIMAS

Su saule raustančia kalbu,
Su jūros bangomis spėlioju,
Kaip pasitiksime abu
Krantu ateinantį rytojų.

Linksmai dalinomės žvaigždes
Ir pasiskirstėm debesis,
Atsiskyrimas mums žaizdas
Giliai širdy išdeginęs.

Poetė Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė, Chicago, Ill.
Poetess Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė, Chicago, Ill.

Vėliavų pagerbimas Lietuvių Tarybos konferencijoj, Chicago, Ill.
Pledging allegiance to the flags of America and Lithuania, Lithuanian Council Confer ence, Chicago, Ill.

A. Gulbinsko foto

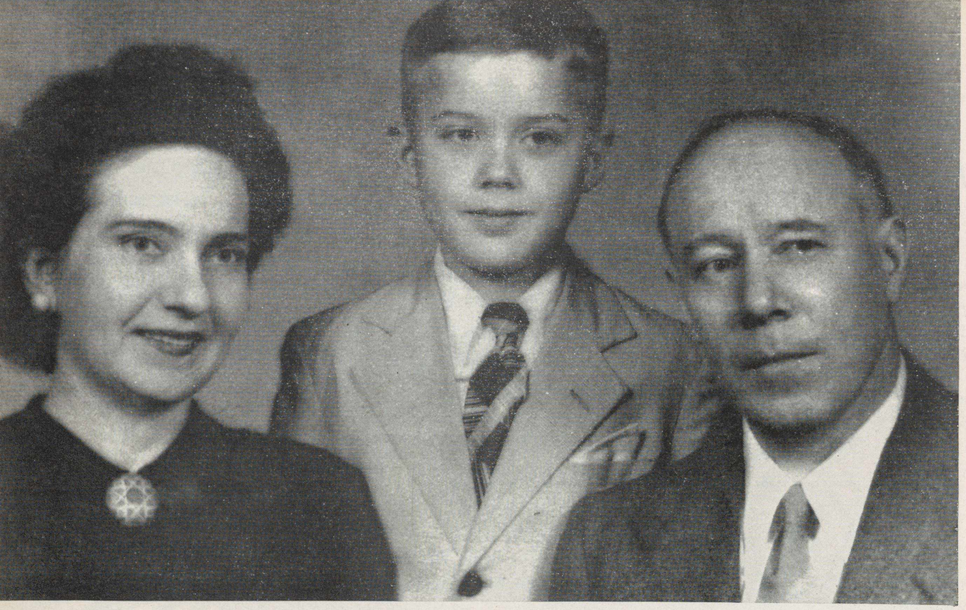

Jurgis Gliauda su žmona Marija ir sūnum Jurgeliu, gyvenąs Detroit, Mich., laimėjęs du romano konkursus: 1952 m. gavęs 1000 dol. premiją už romaną "Namai ant smėlio" ir šiais metais už romaną "Ora pro nobis" taip pat 1000 dol. premiją. Abi premijos buvo skirtos dienraščio "Draugo" ir "Čiurlionio" ansamblio. (Žiūr. jo novelę 10 psl.)

Jurgis Gliauda, wife Marija, and son Jurgelis. Author Gliauda has won two thousand-dollar prizes for his novels **House in the Sand** and **Ora Pro Nobis.**

Vakare

(Atkelta iš 10 psl.)

Zabelinskas gyveno didelio namo pastogėje; jo buto plačiausias langas buvo tų namų stoge. Apšviestas Vytautas per visą gatvę spindėjo nuo aukšto stogo. Lietuvos kunigaikštis iškilmingai žvelgė į apskrities miesto gatvę. Už kunigaikščio nugaros buhalterio padėjėjas daužė skaitytuvais viršnorminį darbą ir tikėjo, kad tas jo darbas — Vytauto darbo tąsa — ant tėvynės aukuro.

3.

Tuose pat numuose, aukštu žemiau, vienui vienas savo dideliame bute, nerimo ir blaškėsi, žingsniavo kambariouse iš kampo į kampą, negalėjo nusėdėti vietoje Abraša Rozencveigas. Diena po dienos, valanda po valandos jis laukė žinios iš Kauno. Jis budėjo prie telefono. Jis laukė žinios: kas šiuo metu ateina į jo gyvenimą pirmagimiu: duktė ar sūnus?

Jis blaškėsi nerime, puldinėjo prie suskambėjusio telefono apversdamas kėdes, staliukus ir gėles. Bet skambino vis pažįstami, giminės ar draugai, visi karštai susidomėję Abrašos žmonos kelionės išdava į tolimą Kauną.

Abraša kankinosi laukimu. Jis jungė radijo aparatą, bet aparatas neskelbė jo išsiilgtos žinios ir jis neklausė jo nuobodaus repertuaro. Jis gesino aparatą ir žiūrėjo į gatvę. Bet jis nematė tolimų iliuminacijos šviesų. Visą sąmonę persunkė tiktai vienas klausimas, augąs sujaudintoje nuotaikoje iki savo reputacijos saugojimo prasmės: kas ateis į jo gyvenimą - sūnus ar duktė?

Jeigu jis žinotų, kam atiduoti viską, ką jis turi ir ką gavo iš tėvo — jis viską tai atiduotų už sūnų pirmagimį.

Mintyje jis šaukėsi į savo tolimą jauną žmoną ir meldė jos:

— Roza, nu Roza gi, juk sūnus, juk sūnus gi...

4.

Tuose pat numuose ir tame pat aukšte gyveno Gervazai. Jau penkiolika metų jie pragyveno labai sutartinoje santuokoje ir niekad nepajuto vaikų pasiilgimo.

— Vaikai? — jau prieš penkiolika metų nustebusiai pratęsdavo Gervazienė. — Kam jie reikalingi? — Ji raukėsi palietus tą temą ir jos balse skardėjo pašaipėlė. — Purvas, vargas, vystyklai. O vėliau juodas nedėkingumas.

Kiekvienais metais buvo reikalų, apie kuriuos įdomu ir verta galvoti. Baldai, buto jaukumas, vasarojimai, baliai. O šiais metais: automobilio pirkimas.

— Nutarėm pirkti mašiną, — sakė Gervazai ir niekam tai nebuvo nuostabu. Gervazai buvo apskrities miesto elitas. Jie virš visuomenės. Gervazas aukštas pareigūnas. Taip, Gervazai mažo apskrities miesto elitas.

Nors Gervazai niekad nebuvo pasiilgę vaikų, bet jie visad turėjo auklėtinių. Neišeikvotą švelnumą kažinkam mažam, bejėgiam, priklausančiam tik jų globai, jie eikvojo katinams. O katinai, kaip vaikai, buvo juodai nedėkingi. Užaugę jie imdavo vesti nepatorų gyvenimą, pamiršdavo savo geradarius ir dingdavo palaidūnų tarpe be žinios.

Šįvakar, šešioliktosios vasario iliuminacijoms spindint, Gervazai nėjo pasivaikščioti miesto gatvėmis, kaip buvo priimta. Nuotaika buvo sugadinta. Katinas ištrūko iš buto ir buvo neįkviečiamas atgal. Kurį laiką, su pakvaišusios laimės išraiška ant savo aptukusio snukio, jis sėdėjo ant tvoros prieš pasileidusią katę. Vėliau pasigirdo ausį rėžiantieji katinų kovos klyksmai. Dar vėliau berniukščiai bombardavo katinus sniego gniužtėmis. Ir štai sutemo, o katinas negrįžta.

Užsimetusi kailinukus, jau sambrėškoje, Gervazienė vis paeidavo kieman.

— Kitci, kitci, kitci, — šaukė ji švelniu balsu. O nedėkingasis slaptėsi, ar iš tolo paniekinančiai karpė savo ausimis.

Gervazai sėdėjo įsiklausydami, ar neišgirs pažįstamo draskymo nagučiais į duris, kas reikštų, kad auklėtinis, kaip sūnus palaidūnas, grįžta į sotų ir šiltą jaukumą.

Gervazas sumojo pagalėliu priremti duris į gatvę, kad būtų plyšys grįžtančiam prasmukti prie jų buto durų.

— Kitci, kitci, kitci, — pašaukė jis, iškišęs galvą į gatvės vėją.

Atsakymo nebuvo.

5.

Aukštu žemiau buvo krautuvė. Tai buvo namų savininko prekyba. Už krautuvės jo butas.

Buvęs amerikietis Kulza atsirado Lietuvoje valiutos sūkurio metu. Smuko markė, gimė litas. Kulza turėjo kelis šimtus dolerių. Dabar jis turėjo didelį dviejų aukštų mūrinį namą centrinėje apskrities miesto gatvėje ir judrią prekybą.

Kartu su doleriais Kulza parsivežė iš Amerikos kraštutinį kairumą. Tartum Lietuvoje jis sustojo, sulaikęs savo įsibėgėjimą dar toliau; į rytus, kur plevena raudonos vėliavos.

Dabar Kulza buvo turtingas, o jis vis nenustojo tikėjęs, kad kruvini bandymai kurti naują visuomenę yra žmonėms reikalingi ir naudingi. Taip Amerikoje pamokino jį kraštutiniai kairieji susiburimai ir kraštutiniai kairioji spauda lietuvių kalba. Todėl Kulza buvo apsireiškimas, įmanomas tiktai Amerikos lietuvių tarpe: jis buvo turtingas, mokėjo vykusiai nugriebti pelną nuo savo turto, o išpažino kraštutinaiai kairiuosius įsitikinimus.

Visad tautinių švenčių metu jis lyg jauste juto savo įsitikinimų paniekinimą.

Jis tūnojo virtuvėje ir dėstė žmonai, kad viskas čia einą ne tuo keliu, kad slegianti reakcija ir kapitalizmas.

Kulzienė ramiai klausėsi. Ji buvo miestietė, greita ir gudri. Prie vyro kalbų ji jau buvo papratus.

— Tu ir vėl su savo bzikais, — atsiliepė ji į vyro dialektiką.

— Bzikai! — užsigavo Kulza. — Čia visas gyvenimas bzikai, o ne aš. Visad prieš tamsą kovojau ir kovosiu. Tik čia bijau išsiduoti, nes tada niekas į krautuvę neis.

Jis dar pridūrė:

— Mergaitės eina į tikybos pamokas, o manai, tai reikalinga. O privalai tylėt, neišduoti. Kapitalistinė sistema, niekas į krautuvę neateis. Kapitalas viską valdo, kaip Amerikoje. Vis tu nenori to suprasti.

— Juk iš tos Amerikos turtą parsivežei, — neišlaikė žmona.

— Ar tai man Amerika davė? Tai man mano rankos davė. Mano dievas, tai mano rankos.

Žmona baigė tvarkytis. Dukterys buvo gimnazijos parengime. Ji žinojo, kad disputas su vyru niekad nepasibaigs ir paklausė:

— Ar eisim iliuminacijos žiūrėti?

— Ar aš? — suriko jis, pasipiktinęs. — Niekad, niekad.

Žmona mojo ranka ir išėjo iš virtuvės. Jis niuriau sėdėjo, užgulęs stalą. Jis girdėjo — žmona apsirengė ir išėjo lauk.

6.

Kulzos nuotaika buvo rūgšti. Perėjo savo butą. Galvojo ką veikti. Buvo ir gaila, susibarus su žmona. Išsitraukė iš stalčiaus prieš kelias dienas gautą laišką iš seno draugo Amerikoje.

Vadindamas Kulzą savo mielu "frentu", draugas skundėsi depresija. Kartu ir reiškė užuojautą dėl bado Lietuvoje. Voke buvo iškarpa iš kraštutiniai kairaus lietuviško laikraščio. Iškarpa skelbė: reakcininkų Lietuvoje siaučia badas.

— Uhm, — iškošė Kulza. Keista buvo tai skaityti čia. Bet, jeigu rašo, reiškia, žino. Jeigu dabar nėra bado, tai bus. Kapitalistinė sistema nuves į badą, kaip nuvedė Ameriką. Kulzą pagalvojo pasiųsti bent dešimtį dolerių Amerikoje vargstančiam senam frentui.

Tautinė šventė žeidė jo nuotaiką. Jis pyko - kodėl visų veidai linksmi, kodėl visi džiūgauja, kodėl iliuminacija spindi, kodėl dukterys dalyvauja gimnazijos parengime.

— Padėtis, — atsiduso jis. — — Paskelbk savo pažvalgas ir niekas į krautuvę neis.

Durys, Gervazo priremtos pagalėliu, įkyriai girgždėjo nuo vė-

Poetas Bern. Brazdžionis, aktorius Henrikas Kačinskas ir rašytojas Antanas Gustaitis, Boston, Mass., paskutinių trijų metų laikotarpy aplankė beveik visas didžiasias lietuvių kolonijas šiame krašte ir Kanadoje, išpildydami programas literatūros vakaruose ar kituose parengimuose ir turėję daugiau negu 10.000 klausytojų.

Left to right: Poet B. Brazdžionis, Actor H. Kačinskas, and Humorist A. Gustaitis, Boston, Mass. The three made a tour of Lithuanian colonies in the U. S. and Canada and entertaied over 10,000 listeners.

Iš "Atžalyno" pastatymo prieš Kalėdas Bostone, Mass. Penkto veiksmo scena. Iš kairės dešinėn: J. Bakšys, V. Norvaišienė, L. Valickaitė ir dr. J. Leimonas; toliau matyti A. Žilinskas ir S. Vaitkevičius.

Actors in a play "Atžalynas", Boston, Mass.

R. Lizdeikos foto

Lietuviai skautai žygiuoja į paradą Pan Pacific skautų jamborėj Greystones, Australijoj, 1952 m. gruodžio 29 d.
Lithuanian scouts marching to a parade, Pan Pacific Scout Jamboree, Greystones, Australia, Dec., 1952.
P. Sakalausko foto

jo pastūmėjimų. Kulza išėjo pridaryti girgždančias duris. Laiptais į antrą aukštą kėlėsi stora moteris.

– Gerą vakarą, – pasveikino ji Kulzą. Mažame apskrities mieste visi pažįsta vienas kitą. Tai buvo Rozencveigo teta.

– Gražiai pataisėt, – pagyrė ji Kulzą. – Labai gražiai pataisėt.

– Ką tokį? – paklausė Kulza, nesuprasdamas.

– Sviesas ant jūsų stogo ir paveikslą, – pagyrė senė, nes buvo pratusi girti kiekvieną ir tuo jam įsiteikti.

Senė nuėjo. Kulza valandėlę pastovėjo. Sumojo senės žodžius. Iškišo galvą į gatvę. Tik dabar jis pamatė, kad čia perdaug šviesu.

Šviesa tvyno nuo stogo, bet stogo atbraila ir stogvamzdis užstojo švytėjimo šaltinį. Kulza perbėgo gatvę skersai ir pamatė, kad ant jo namų stogo iškilmingai spindi Vytautas Didysis žvaigždėtuose rėmuose.

– Zabelinskas. Mizgis. Patriotas, – prašnabždėjo Kulza, tuoj supratęs reikalą.

7.

Kulza puolė prie užpakalinių laiptų, kuriais pasiekiamas Zabelinsko butas. Jis norėjo pareikalauti tuoj nuimti Vytautą nuo stogo, nes galinti būti bloga instaliacija, gaisras... Jis sustojo atokiau. Prie durų stovėjo pilkas kontūras, lyg šmėkla. Staiga šmėkla ištarė švelniai ir šaukiančiai Gervazienės balsu:

– Kitci, kitci, kitci...

Kulza šoko atgal. Švieži mintis apšvietė jį. Dėl jo reikalavimo nuimti Vytautą nuo stogo neis į jo krautuvę. Atėjo kita mintis – perpiauti laidą. Bet piauti laidą pavojinga. Išjungti srovę. Tai paprasčiausia. Išjungs srovę visam namui ir užgęs Vytautas ant stogo.

Kulza atsinešė iš virtuvės taburėtę. Kamščiai buvo spintelėje virš įeinamųjų durų. Pasiekti spintelę galima tik palipėjus ant suoliuko. Jis pradėjo taikytis palipėti, nes buvo sunkokas.

Staiga Rozencveigų buto durys prasiplėšė.

– Du sūnūs! – riaumtelėjo Abraša, mesdamasis pro duris. – Du sūnūs! Valio šešioliktoji vasario!

– Ponas Kulza, du sūnūs. Jūs girdit, du sūnūs iš karto, – rėkė jis, versdamasis žemyn ir išprotėjęs iš džiaugsmo. – Du sūnūs iš katro. Vienas bus Liova, kitas Abraša, kaip aš.

Jis dingo kaip vėjas. Paskui jį tripseno storulė teta.

– Pamanykite, – tarė ji Kulzai su plačia šypsena. – Jo žmona pagimdė jam du sūnus. Ką tik skambino telefonu. Bėga vaikis pas tėvus. Du sūnūs iš karto. Štai jam šelioliktoji vasario.

Jai nuėjus, Kulza vėl pradėjo taikytis palypėti prie kamščių.

– Kitci, kitci, kitci, – pasigirdo dabar iš gatvės pusės. Kulza atšoko nuo durų. Gervazienė jau darė duris. Keliolikoje žingsnių nuo jos stovėjo katinas svarstymo pozoje. Katinas pakratė pašaipūniškai uodegą ir šoko šonan. Gervazienė paleido duris ir puolė paskui katiną.

Kulza tęsė pasikesinimą prie Lietuvos kunigaikštį. Jis skubiai užšoko ant taburėtės, pasiekė kamštį ir išsuko jį. Tuoj užgriuvo tamsa, kaip išsiliejęs juodas rašalas. Ir tuoj durys prasidarė, klegendami įbėgo du berniukščiai. Taburėtė pasvyro. Kulza nuvirto tamson. Jis griuvo, susitrenkęs sunkiai ir skaudžiai.

– Oi, uhmm, oi, – suriko jis. Skausmas šutinte nušutino jo koją. Berniukai, suklykę, puolė atgal.

– Ei, Zigmuk, – suriko Kulza. Jis iš balso atpažino Zabelinsko sūnų. – Padėk man atsikelti. – Jis juto, kad skausmas šutina sutrenktą koją.

Aplink buvo juoda, kaip juodo rašalo rašalinėje.

– Tai jūs, ponas Kulza, – atsiliepė berniukas.

Lietuviai skautai su svečiais prie skautiško stalo PanPacific jamborėj, Australijoj.
A view of the Pan Pacific Scout Jamboree in Australia. Lithuanian scouts and their guests sit at the dinner table.
P. Sakalausko foto

– Kas gi kitas, aš, aš, – atsakė Kulza. Kojos skausmas nežadėjo nieko gero. – Padėk man atsikelti. Bet vaikai tik graibstėsi tamsoj.

– Pašauk tėvuką, – pasakė tada Kulza. – Tik greičiau.

8.

Šviesai užgesus, Zabelinskas sustingo ties skaitytuvais. Jis bijojo pajudinti ranką, kad nesumaišytų, kas jau suskaityta. Jis laukė šviesos užsidegant. Ir išgirdo nuo laiptų sūnaus balsą.

– Ponas Kulza apačioje, – suriko sūnus, džiaugdamasis pranešdamas sensaciją. – Prašo pagalbos.

Tėvas priėjo prie durų ir sūnus džiaugsmingai pakartojo:

– Ponas Kulza prašo pagalbos.

Zabelinskas pagalvojo apie kažinką baisų, kas ištiko šeimininką ir apgraibomis puolė laiptais žemyn. Jį sekė sūnus su draugu.

– Kamsčius tikrinau ir griuvau, – tragišku balsu prašneko Kulza iš tamsos. – Negaliu atsikelti. Koja, uhm, uhm...

– Nieko nematau, – ištarė Zabelinskas, tamsumoj užgavęs Kulzos koją.

Šviesa blykstelėjo. Zigmas uždegė degtuką. Virpančioje degtuko šviesoje iš tamsos išsiskyrė ant terazzo grindų gulįs Kulza ir apversta taburėtė.

– Iš kur pas tave degtukai? – suriko Zabelinskas.

– Man vaikai davė, – sumiksėjo Zigmas. – Fejerverkui.

Degtukas užgeso. Tamsa apglobė juos dar juodesnė kaip buvus.

– Kveptelk į mane, – suriko tėvas.

– Aš tavęs nematau tamsumoj, – sumiksėjo sūnus iš tamsumos.

– Kveptelk į mane, – vėl suriko tėvas.

– Paieškokite kamsčio, – sustenėjo Kulza, nutraukdamas tėvo ir sūnaus disputą. – Užsidegs šviesa ir viskas bus aišku.

Degtukas vėl suliepsnojo. Prie pirmojo laipto variniu blizgesiu blizgėjo iš Kulzos pirštų ištrukęs kamštis.

Omahos, Nebr., skautai vyčiai su skautėmis vadovėmis išleidžia "Dėdės Samo" tarnybon skautą vytį V. Arlauską (sėdi antras iš kairės); kiti dalyviai (sėdi iš kairės dešinėn): pskt. kun. L. Musteikis, V. Arlauskas, skautų vyčių būrelio "Darius-Girėnas" vadovas J. Sakalas ir dešinėj - "Šarūno" d-vės draugininkas G. Dazdys.

Lithuanian Scout-Knights of Omaha, Neb., give a farewell party for V. Arlauskas (second from left), who goes to serve Uncle Sam. K. L. Musteikio foto

Zabelinskas palypėjo ant taburėtės, įsuko kamštį. Tapo šviesu, aišku ir nebaisu.

9.

Ligoninės pastatas buvo toli. Kulza, ir pasišovęs jį lydėti Zabelinskas, važiavo pro miesto iliuminaciją.

Iliuminacijų fone Zabelinskas kalbėjo apie šventę, gyrė miesto iliuminaciją, džiaugėsi padaręs puikų Vytautą, kuris taip iškilmingai šviečia nuo Kulzos namų stogo.

O kojos skausmas tolydžio rimo. Kulza jau drįso pajudinti koją. Skausmas koncentravosi į paprasto susimušimo skausmą. Kulzą bakstelėjo vežikui į nugarą.

– Važiuokim namo, atgal, – įsakė jis vežikui. Ir pridūrė Zabelinskui: – Nevažiuosiu ligoninėn. Dar įtars, kad šventės proga perdaug išgėriau.

Kada jis ištarė žodį "šventė", jis staiga suprato, kad tikrai gi šiandieną šventė. Nepaprastas sąmyšis gatvėse, linksmos šviesos ir linksmi veidai tvirtino: šventė.

O skausmas tolydžio rimo. Ir nykstant skausmui, taiki nuotaika sruvo į Kulzos savijautą. Jis pradėjo pasakoti Zabelinskui apie Abrašą ir jo du sūnus, kuriuos jam žmona dovanojo šešioliktosios vasario proga.

Prie namų juos sutiko iškilmingas, nuo stogo visai gatvei šviečiąs Vytautas.

Kulza bailiai pažiūrėjo į kunigaikštį. Ar nepagrasins jam kunigaikštis pirštu? Bet Vytautas visai nesidomėjo Kulza. Jis buvo toks iškilmingas stogo aukštybėse. Nepasiekiamas. Nenugalimas.

Minkštu švytėjimu švietė jis į taikią dabar Kulzos nuotaiką. Kulzai keistai pasijuto, kad tas švytėjimas šildo jo vidų. Jis atsisuko į Zabelinską ir virptelėjusiu balsu ištarė:

– Gražų padarėt Vytautą. Ne tik namą, bet ir viską aplink nušvietė.

Iš trečiosios Akademinio Skautų Sąjūdžio stovyklos J. Bačiūno vasarvietėje, Tabor Farm, Mich., praėjusią vasarą.

Lithuanian Girl Scouts encamped at Tabor Farm, Mich.

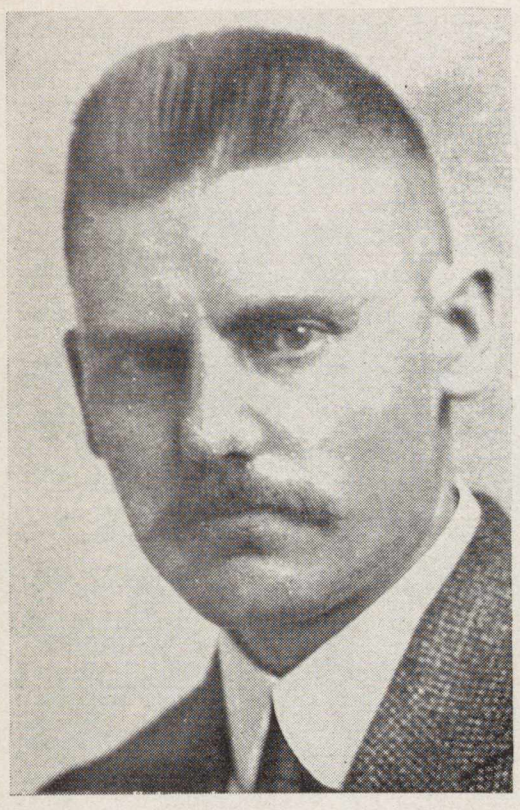

Juozas D. Taunis, LD platintojas Shamokin, Pa.

Juozas D. Taunis, "Lithuanian Days" representative in Shamokin, Pa.

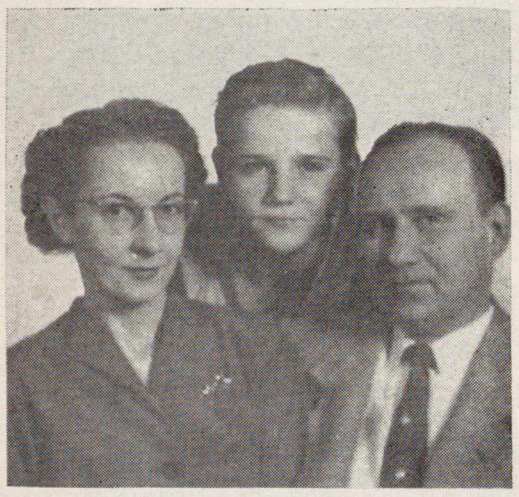

Dr. A. Braze su žmona ir sūnumi, išvykęs į Amerikos kraštų gydytojų suvažiavimą Sao Paulo, Brazilijoje. Jis yra LD platintojo C. K. Braze, Miami, Fla., sūnus.

Dr. A. Braze, with his wife and son, has left to U. S. to attend an American doctors' convention in Sao Paulo, Brazil.

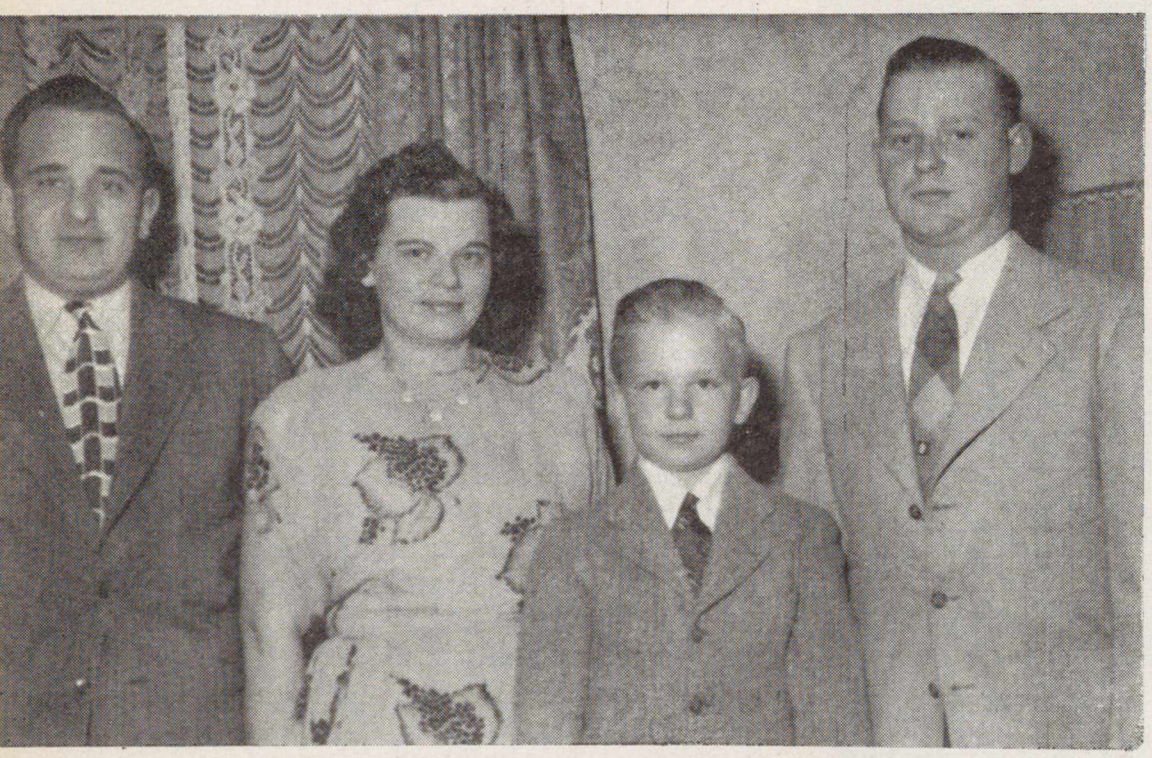

Dzigas (dešinėj), Hudson, Mass., su žmona, sūnumi ir savo prieteliu, daug padėję naujiesiems ateiviams.

The Dzigas family, of Hudson, Mass., Mr. and Mrs. Dzigas have done a great deal to help arriving DP families.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

Atnaujinę LD garbės prenumeratą 1953 metams

Kun. A. Deksnys, E. St. Louis, Ill.
Wm. Grigalun, Los Angeles, Calif.
Kun. dr. A. G. Rakauskas, Fairchance, Pa.

Administracija nuoširdžiai dėkoja mieliesiems žurnalo rėmėjams.

— Kun. J. Dakinevičius, Seattle, Wash., išrinktas tenykščio Amerikos Lietuvių Bendruomenės skyriaus pirmininku.

— Dolores Liutkus, Los Angeles, Calif., vasario 14 d. ištekėjo už Boby D. Roberts. Dolores motina yra LD rėmėja

— J. Bimba, Pasadena, Calif., neseniai atvykęs iš Chicagos, baigė pasistatyti 8 butų namus.

— Joseph Lut, Hartford, Conn., atostogavo Kalifornijoj ir viešėjo pas giminaitę Biržienę, Santa Monica, Calif.

— Muz. A. Skridulis, buvęs šv. Kazimiero parapijos vargoninkas Los Angeles, gavo tas pačias pareigas Aušros Vartų parapijoj, Chicago, Ill.

— Op. solistas Vladas Baltrušaitis, Los Angeles, Calif., išvyko vargoninkauti į šv. Jurgio parapiją Chicago, Ill.

— Agnes Gilis, Chicago, Ill.,, Stepono Girėno sesuo, atskirdo į Los Angeles praleisti žiemos atostogų.

— Bruno VeSota, Chicago, Ill., dabar Hollywoode vaidina ir eina direktoriaus padėjėjo pareigas United Productions kompanijoj. Sausio 3 d. vedė G. O'Connor, buvusią savo sekretorę, kai ėjo WGN televizijos stoties direktoriaus pareigas Chicagoje.

— J. J. Aukszkalnis, Gary, Ind., lietuvių spaudos atstovas, atostogauja Los Angeles, Calif., pas savo pusbrolį Kazį Aukškalnį.

— P. Balchus, Luzerne, Pa., mėnesį atostogų praleido pas dukterį Los Angeles, Calif. Jis yra pirmas LD prenumeratorius Luzerne, Pa.

— Dan Kuraitis, Chicago, Ill., aplankęs Tolimuosius Rytus, vasario 8 d. šv. Kazimiero parapijos salėje, Los Angeles, Calif., papasakojo savo įspūdžius.

— M. J. Wisneski, Worcester, Mass., su savo dukra ir mamyte įsikūrė Los Angeles, Calif. Jis čia įstojo į Lietuvos vyčių kuopą.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą KARIO žurnalą!

KARYS

—tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

KARYS — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbūtinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

PRENUMERATĄ (4 dol.) ar jos dalį kviečiame siųsti:

KARYS,
680 Bushwick Ave.
Brooklyn 21, N. Y.

E. Čiočys, Providence, R. I., LD skaitytojas, prieš 40 metų pasiekęs šį kraštą ir visą laiką aktyviai reiškęsis lietuviškoje veikloje.

E. Čiočys, reader of "Lithuanian Days" and long-time resident of the U. S., is active in Lithuanian affairs in Providence, R. I.

NAUJOS KNYGOS

Česlovas Grincevičius, VIDURNAKČIO VARGONAI, neįtikėtinos istorijos. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, Chicago, Ill. 132 psl. Kaina 1.50 dol.

August Gailit, TOMAS NIPERNADIS, novelių romanas. Vertė H. K. Išleido TERRA, 748 W. 33rd St., Chicago 16, Ill. 316 psl.

J. Grabau-Grabauskas, KELIAS Į PASISEKIMĄ, mandagumo vadovėlis, 144 psl. Kaina $2.00. Gaunama pas autorių: 229 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

B. Stundžia, BURIAVIMAS IR JŪRININKYSTĖ. Išleido LSB Jūrų skautų skyrius, Toronto, 1952 m., 126 psl.

Kalendorius 1953 metams. Išleido Argentinos Lietuvių Balsas, Buenos Aires., 64 psl.

Salezičių Balsas, Nr. 2, 1952 m. lapkričio mėn.

Mūsų Sparnai, Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas, Nr. 3.

"LIETUVIŲ TAUTOS KELIO" II DALIS, parašyta prof. M. Biržiškos, jau išėjo iš spaudos. Galima įsigyti "Lietuvių Dienų" Leidykloje, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., pas knygų platintojus ir beveik visų laikraščių administracijose. Knygos kaina $3.00. Pirmoji dalis jau beveik išsekusi; dar galima įsigyti ją pas kaikuriuos platintojus.

Skaitykite ir platinkite Plačiai Amerikoje skaitomą laikraštį "Darbininką".

DARBININKAS

Išeina du kartus savaitėje aštuoniuose dideliuose puslapiuose, gausiai iliustruotas paskutinių dienų politikos ir lietuvių visuomeninio gyvenimo paveikslais.

"Darbininką" leidžia Tėvai Pranciškonai
Redaguoja redakcinė komisija
Prenumeratos kaina metams:
JAV - $5.00, Brooklyne, Kanadoje ir užsienyje - $5.50. Pusmečiui - $3.00.

ADRESAS:
Darbininkas
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

LAISKAI LIETUVIAMS

yra vienintelis žurnalas, kurs visiems suprantamu būdu tautiškoje dvasioje nagrinėja svarbiausias religines ir moralines problemas.

Daug dėmesio kreipia į šeimos ir jaunimo klausimus. Rašo apie krikščioniškąjį meną, duodamas gražių klasiškų iliustracijų. Supažindina skaitytojus ir su kitų tikybų pagrindais, kiekviename numeryje rašydamas apie kokią nors labiau paplitusią sektą.

Šių dienų žmogui, negalinčiam daug laiko skirti religinėms bei moralinėms studijoms ir vis dėlto norinčiam susipažinti su svarbiausiomis problemomis, "Laiškai Lietuviams" bus geriausias mokytojas ir vadovas.

Metinė prenumerata - $2.00

ADRESAS:
"Laiškai Lietuviams"
5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill.

DIRVA

Tautinės minties savaitraštis

Leidžiamas spaudos ir radijo draugijos Viltis

Redaguoja Balys Gaidžiūnas

DIRVA turi visuose pasaulio kraštuose savo atstovus ir nuolatinius bendradarbius. Tat DIRVA apie įvykius visad teisingai ir greit painformuoja.

DIRVA metams kaštuoja: USA - $5.00, Kanadoje - $5.50, visur kitur - $6.50.

Jei nesate DIRVOS skaitę, bet norite susipažinti, atsiųskite savo adresą ir kelius Dirvos numerius gausite nemokamai.

Visi prenumeruokite DIRVĄ!

ADRESAS:
6820 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio, USA.

A bridge across Dubingiai Lake, the Highlands, Lithuania

Tiltas per Dubingių ežerą, Aukštaitijoje.

THE MAKING OF THE ATLANTIC COMMUNITY

By Professor A. Paplauskas-Ramūnas, Ph. D., Ottawa, Canada

The middle of the twentieth century means a turning point in the history of mankind. Two world-wide, global communities are in the making: the *Eurasian* and the *Atlantic.*

The former, known as the U.S.S.R. is nothing but the aggrandizement of the Moscovite Red Empire stretching actually from the shores of the Baltic Sea to the Pacific Ocean, from the North Pole to the Mediterranean area and the very heart of Asia. The other community, known as the *Federal Union* of the *North Atlantic Democracies* or simply as the *Atlantic Union* is the newly-born inter-continental federation of free, self-determined and self-governed nations of Europe and the New World.

The former, Red Eurasia, is organized on the principle of slavery and world domination; the latter, on the principle of both individual and national liberty, initiative, the spirit of free enterprise and international cooperation.

The former is direct prolongation of oriental despotism and the five-centuries-old outgrowth of Russian nationalism or *Pan-Russianism* (U. S. S. R. is only an anagram for the word "*Russ*"). It is based on the messianistic theory that Moscow, by right of its title as the Third and Last Rome, is called to become necessarily the capital of a global empire which shall stand until the end of the world. The Atlantic Community is direct prolongation and enlargement of the Mediterranean or European unity animated by Greco-Roman civilization and Christianity. Economic aid of unprecedented dimensions, as provided for by the Marshall Plan, was instrumental in its birth.

This latter community is deeply rooted in the Christian Universalism. The Eurasian Community, based on a radical, definite break with Christianity and God, means a complete spiritual uprooting and a relapse into shoking barbarism.

The French historian Alexis Tocqueville (1805-1859) who had a vision of or century, describes in his "*The Republic of the United States of America and Its Political Institutions, revised and examined*" the competitive driving of Russia and America toward world-leadership in the following way:

"The American struggles against the natural obstacles which oppose him; the adversaries of the Russian are men: the former combats the wilderness and savage life; the latter, civilization with its weapons and its arts; the conquests of one are therefore gained by the ploughshare; those of the other, by the sword. The Anglo-American relies upon personal interest to accomplish his ends, and gives scope to unguided exertions and common sense of the citizens; the Russian centers all the authority of society in a single arm: the principal instrument of the former is *freedom;* of the latter is *servitude.*"

Servitude on a national scale, labor camps containing around 20 million slaves, the Neronian persecutions of Christians and Jews, the violent outbreak of atheism, godlessness, subversion, nihilism, manifested in mistrust, suspicion, camouflage, double-facedness both in internal and external policy are the embodiment of the spirit of Red Eurasia. The new oriental Colussus, overshadowing by its despotism, the ancient totalitarian empires in the East, re-

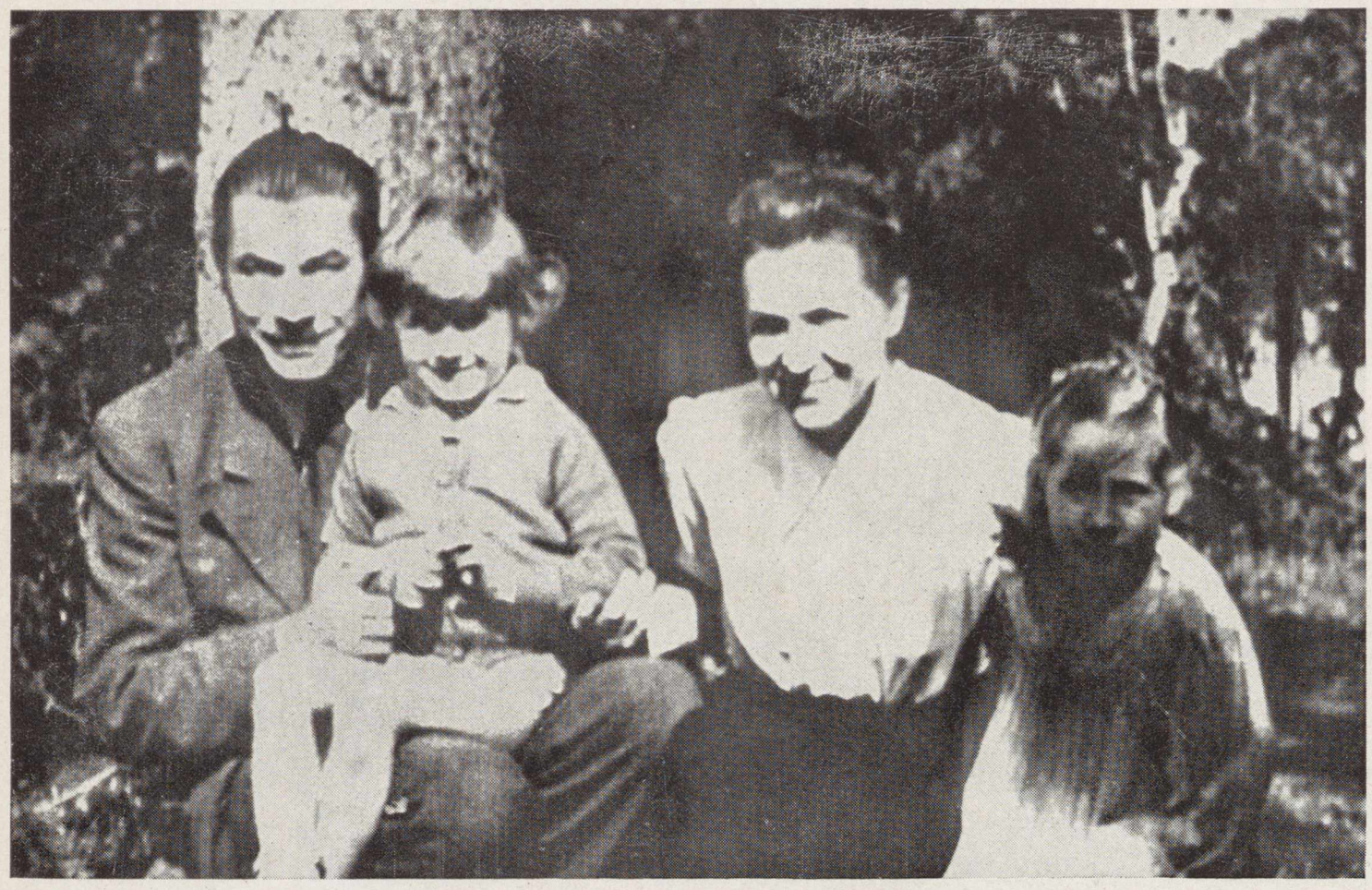

Prof. dr. A. Paplauskas-Ramūnas, profesoriaująs Ottawos U niversitete, Kanadoj, su savo žmona ir vaikučiais. Žiūr. jo straipsnį 17 psl.

Prof. A. Paplauskas-Ramūnas and family, Ottawa, Cana da. The Professor teaches at a local university.

calls its predecessors in Ancient Egypt, Assyria, Babylonia and Persia. Such an image is conjured up by the ominous shadows of the Giant actually preparing an onslaught upon the Western Hemisphere.

The initiative, self-determination, pioneering and enterprising spirit, both in personal life and on a national scale, the unparalleled discoveries and achievements both in culture and technology, fundamentally changing and bettering living conditions, the organization of all spheres of life upon the primacy, dignity and sacredness of *human personality* — all of these are the embodiment of the Western spirit.

The gigantic Canals on the Don and Volga rivers, the tombs of the millions of slaves and deportees who constructed them, symbolize graphically the tyrannic spirit of Red Eurasia.

The Statue of Liberty, standing in the harbor of New York, the Metropolis of the West, and welcoming the homeless, tempest-tost refugees and exiles from different countries, symbolizes vividly the freedom and democratic spirit of the Western Hemisphere, the womb of the new-born Atlantic Community.

The colossal (150 feet high, weighing 225 tons) bronze statue designed by the French sculptor Frederic August Bartholdi (1834-1904) and christened *Liberte eclairant le monde, Liberty Enlightening the World,* was presented in 1876 by France to the United States and erected in 1886. At night, powerful floodlights illuminate this statue, the *Mother of Exiles*, holding in her raised hand a lighted torch. The message symbolized by this statue is expressed in the following inspired verses engraved on its pedestal, composed by the American Jewish poetess and devoted social worker *Emma Lazarus* (1849-1887), author of the celebrated sonet *The New Colussus*:

"Not like the brazen giant of the Greek fame,
With conquering limbs astride from land to land,
Here at our sea-washed, sunset gates shall stand
A mighty woman with a torch, whose flame
Is the imprisoned lightning and her name
Mother of Exiles. From her beacon-hand
Glows world-wide welcome; her mild eyes command
The air-bridged harbor and that twin cities frame
"Keep ancient lands, your storied pomp!" cries she
With silent lips. Give me your tired, your poor,
Your huddled masses yearning to breathe free,
The wretched refuse of your teeming shore,
Send these, the homeless, tempest-tost to me,
I lift my lamp beside the golden door."

Vacl. Rocevičius, LD redaktorius ir kartu platintojas Clevelande, Ohio, kalbasi su lietuvaitėmis savo vedamame spaudos kioske.

V. Rocevičius, an editor of LD and press representative in Cleveland, Ohio. L. Briedžio foto

The Lithuanian Dance

By Vytautas F. Beliajus, Spivak, Colo.

In the realm of song and dance it is the song which occupies the first place. Lithuania had its share of dances, too, but running second place to the number of songs in its repertoire. Nevertheless, there were numerous dances. The reason for this is that one can't work and dance simultaneously, but one can work and sing at the same time. Dancing required cessation of work, therefore, the dancing was done on special occasions, such as holidays, feast days, weddings, christenings or upon the completion of harvest. Since the Lithuanian's life centered around the farm, his manner of thinking was likewise directed toward that end. Thus, their dances dealt mostly with farm chores: planting, reaping and cultivating; or about th various creatures on the ground, in the sky or waters. None are too humble to merit a song or dance, be it the grass-hopper, mosquito or goat.

The Lithuanians also danced in pagan times. There are records of the Vaidelutės ("Vestal" Virgins) dancing with candles (tapers) in their hands as they tended the sacred and eternal fires on the Aukuras (altars) to the Supreme God, Perkūnas (thunder), whose abode was on the high hillocks beneath ancient oak trees. There were dances into which the participation of the Laumės (fairies of good fortune) were invited. There were vigorous dances for men in which they catch descending hatchets thrown skyward to portray their prowess while courting a maiden. But alas! none of the dances of that era remain. Lithuania's conversion (in 1413) took place during a period when Christian fanaticism and intolerance was at its height, the age of the Crusades and inquisition when anything that was not Christian was anathema. Thus, along with the Temples to Perkūnas and the Pantheon went also the dance.

That is why the birth of the Atlantic Community does not mean the decline, nor the dwarfing, nor the eclipse of Europe and of the Old World. On the contrary, Europe will be able to radiate, to transmit her millennia-old intellectual, artistic, moral, and spiritual treasures to the New World and the rest of mankind. Thus, she is going to play the role of ancient Greece and Athens in the newly federated, unified world.

The earliest Christian era dances were reduced to the circle (ratelis) "play party game" variety, suitable for children who had to play. There were numerous circle dances done to the accompaniment of songs whose texts dealt with every creature under Lithuanian skies: flowers, bushes, fish, trees and farm life. It is from these circle (and some contra) games that the more elaborate dances developed. Many, to this day, bear the unmistakable relationship and paternity of a simple play party game of yore.

The older Lithuanian dances, after their emergence from the simple play form, were sedately slow and restrained. With the passing of years they became livelier. However, they were still free of polka steps. The polka came to Lithuania from Poland, years before it was introduced to Paris by a Czech maiden, from whence it spread to the rest of the western world. The waltz never became a part of the Lithuanian folk dance.

Lithuania lost her independence during the three partitions which took place between 1772-75. A. Kesarauskas, Bishop M. Valančius and others, speak of some present day favorite folk dances (Kepurinė, Lenciūgėlis. Oželis, etc.) as late as 1863. No doubt, dancing continued, although it was not mentioned. With the intensified Russification of the Lithuanians during the Tsarist regimes, a decline in the adult folk dance set in. The people suffered great hardship and persecutions. Lithuanian education and the printed word were prohibited, and under pain of execution or exile to Siberia. There was nothing to dance about, but they could still sing the plaintive airs of the daina which lent themselves to this mood. New songs appeared. Some were sad, others carried messages of hope or spoke of the glory of ancient Lietuva. The father of this period—"renaissance of hope"—was the poet, Msgr. Maironis (1862-1932).

Toward the end of the nineteenth century and until about 1925 a new type of dance crept in from Russia and Poland, mainly from the former. It was the figure-ballroom dance. First, it appeared at the balls of the Russian ruling circles and among the Polish "Panstwa" (landed gentry) of Lithuania, then to the Jewish population of the Lithuanian cities and finally to the Lithuanians themselves. In this category belong the Padespan, Kokietka, Krakoviakas, Vengierka and others, but the Polka, as a simple social dance, remained the dance of fashion. New folk dances and even some of the older ones incorporated the polka step.

After Lithuania gained her independence in 1918 and until 1935, the folk dance lay dormant, neglected and practically unloved. In the cities, even the polka was looked down upon with disfavor and its place was occupied with foxtrots, tangos and round waltzing. But in that year, London folk dancers invited Lithuania to participate in the International Folk Festival held there. The Lithuanians, who began looking on folk dancing as a lowly and unwanted folk art, were caught with their hands down. However, the desire to participate in the festival was great. With help from the government, scouts (headed by Miss Avietėnas, who is now in Detroit, Mich.) were sent to every nook of the land to dig up the folk dances. The task was not an easy one.

Lietuvių menininkų grupė su Martynu Yču, tuoj po Pirmojo Karo lankiusi Amerikos lietuvių kolonijas: A. Neimanytė, J. Neimanytė, Mikas Petrauskas ir Martynas Yčas.

A group of Lithuanian artists visiting the U.S. after the First World War.

The greatest wealth of song, dance and legend was found in the Dzūkija, southeastern Lithuania, affectionately called "Dainava" — the Land of Song. In the city of Alytus at a special open air folk festival, the people who remembered folk dances were asked to come and demonstrate them. All dancers were oldsters who were probably dancing youths during the age of Bishop M. Valančius (1881-1875). At the time of their demonstrating, they were in their seventies or older. But a Dzūkas is never too old to dance. It was there that Sukčius, Kepurinė, Mikita and others were "discovered." The researchers traveled to accessible and inaccessible places and came back with Kubilas (from Kupiškis), Lenciūgėlis and others. There was little time to rehearse and prepare the dances for the London demonstration. They worked hard and practiced on the boat which took them to England. The Lithuanians captured highest recognition and returned with a new appreciation and enthusiasm after noting the high regard all nations held for the fold dance. This had given them a new impetus for the revival and appreciation of the dance. The government created a subsidy. Miss Marija Baronas (now in Australia), who headed this activity in the Kūno Kultūros Rūmai (physical education department), was sent to indoctrinate the Lithuanian folk dance throughout the country and to the Lithuanian settlers of the United States.

After the occupations of Lithuania by the Soviets in 1940, Germany in 1941, and Rus-

(Continued on Page 22)

Vytautas F. Beliajus, Spivak, Colo., lietuvių tautinių šokių populiarizatorius kitataučių tarpe. Parašęs ir išleidęs lietuvių tautinių šokių knygą "Dance of Lietuva"; jau dešimtį metų redaguojąs ir leidžiąs folkloro magaziną "Viltis", kuriame skiria nemažai vietos lietuvių dainai ir lietuvių tautiniams šokiams. V. F. Beliajus yra taip pat didelis žinovas ir kitų tautų šokių ir mokęs lenkų, kroatų, vengrų, rusų, prancūzų, ukrainiečių, hindų, meksikiečių ir žydų grupes jų taut. šokių. Po sunkios operacijos JCRS sanatorijoje, Spivak, Colo., taisosi ir parašė porą straipsnių "Liet. Dienoms". Žiūr. jo str. 18 psl.

Vytautas F. Beliajus, Lithuanian dance expert, now recuperating from an illness in Spivak, Colo. (See his article "The Lithuanian Dance" on Page 18.)

Wayne Berk (Juozas Visockis) vienoje "Western" filmoje, Hollywood, Calif.
Wayne Berk (Juozas Visockis) Western film star in Hollywood, Calif.

A CRIMINAL OFFENSE

by J. Jazminas

"Go look, Molly," said the landlady to the maid, "if Mr. Mikas has come in yet."

It was late at night. Molly entered a student's room. It was sunk in deep darkness. The girl turned on the light and searched the room with her eyes. It was empty except for an old pair of trousers and a worn out fraternity cap hanging on the wall; lying on the table in disorder were some scattered books and a brown valise with bulging sides.

"Forever a mess," sighed the girl, and approached to set the table in order.

She arranged the books neatly, then lifted the brown valise and...

In a moment she was standing before the landlady, pale as death, and lisping: "Madam, something terrible has happened in there... When I lifted the valise a man's head fell out of it!"

The landlady's eyes bugged out.

"What did you say? A man's head!"

"Its the truth, every bit of it, so help me God... It scared me so much, I can hardly stand on my feet..."

"You didn't just imagine it?" said the frightened landlady. "Let's go look..."

When the two trembling women looked into the room, they did in fact see the horrible head of a man among the books on the table.

– O –

"Did you notice when he brought the valise in?"

"Yesterday evening. He came in with it under his arm and went right out again, and... after that we didn't see him anymore."

"Yes, yes. Was he disturbed, did he say anything?"

"No," Molly drew her breath," he was cheerful, like always. Except that on his way out he told me I should have my heart taken out and put in... I forget in what kind of medicine. He's joking, I said to myself afterwards..."

The policemen searched the room and found a pile of love-letters, a few empty bottles under the bed, and...

"We'll conceal ourselves in the room," they said, "and wait for the culprit."

"He's coming!"

– O –

It was about three o'clock in the morning. Dawn was already breaking and the gray light of day filtered into the room. The policemen drew their revolvers and strained their ears: there were noises on the stairs, suddenly somebody raised his voice loudly in a familiar aria from La Traviata...

"It is he," whispered one of the policemen.

"Yes..." The other policeman turned white.

Somebody was groping at the door, the door opened...

"Hands up!"

"Oh," said a pleasantly surprised voice, "I have guests. Be seated, my friends, and make yourselves at home in these shabby quarters of mine. *Pakelkim taures linksmybių.*"

"Hands up, or else..."

"There's no point in raising empty hands. Hey, Molly, give us some glasses, my love..."

The culprit put his hand into his pocket, but at that very instant he was bowled over – and from his pocket the astonished policemen pulled out a large bottle of whisky.

– O –

"Tell us all about it, just as it happened."

"What will you have to drink, my good fellow?"

"Why did you murder him?"

"I murdered somebody? I don't understand..."

"There's no use denying it: we found the valise."

"The valise?"

"Yes, the valise with the murdered man's head."

(Continued on Page 22)

Taip atrodo filmų artistas Juozas Visockis (Wayne Berk) kasdieniniame gyvenime. Jis puikiai kalba lietuviškai. Gyvena Hollywood, Calif.

Juozas Visockis (whose film name is Wayne Berk) as he looks in real life. He speaks good Lithuanian.

LITHUANIANS MAKE NEWS

The Most Rev. *J. Skvireckas,* Archbishop of Kaunas, now residing in Austria, translator of the Holy Scriptures into the Lithuanian language, is celebrating his 80th birthday this year.

"Užgęso žiburiai" (Lights out), a poem, written by Lithuanian poet *V. Mykolaitis-Putinas,* has been published in a recent edition of the poetry anthology "A Little Treasury of World Poetry." This book also carries the author's picture.

Albinas Čižauskas, for many years a functionary in the American diplomatic service, has been appointed consul of the U. S. to Milan, Italy.

V. K. Jonynas, Lithuanian artist of New York, is taking part in the American Art Exhibition, along with U. S. artists, currently in Portland, Maine.

Aldona Eretas, daughter of Prof. and Mrs. J. Eretas of Basel, Switzerland, has renewed her contract with the Mannheim Theatre, Germany, for the 1953-1954 season.

Lithuanian violinist Helen Kup*revičius,* from Argentina, is touring French theatres.

The Canadian Lithuanian National Fund, headed by *Dr. Mary Arlauskas,* raised $14,000 for the cause of Lithuanian liberty last year.

The International Committee for Preservation of Christian Culture held its parley on December 18-19, 1952, in Paris, France. Lithuanians were represented by *Dr. S. Bačkis.*

Maria High School, Chicago, Ill., superintended by the Lithuanian Sisters of St. Casimir, will be the permanent repository of Lithuanian National Archives.

A group of Lithuanian functionaries, headed by Attorney A. *Olis* and *Dr. S. Biežis,* both of Chicago, Ill., Attorney and Mrs. *A. Shallna,* Boston, Mass, and Mr. *Wm. Kvetkus,* Wilkes-Barre, Pa., took part in the inauguration ceremonies of President D. D. Eisenhower in Washington, D. C., in January of this year.

The International Academy of Diplomats has delegated Lithuanian diplomat *E. Turauskas,* Paris, France, to go to Madrid, Spain, to establish a branch of this group there.

Earl D. Eisenhower (right), brother of the U.S. President ,and C. K. Pikiel, head of the Pittsburgh Lithuanian Chamber of Commerce, Pittsburgh, Pa.
Earl D. Eisenhower (dešinėj), JAV prezidento brolis, su C. K. Pikiel, Pittsburgho, Pa., Lietuvių Prekybos Rūmų pirmininku. E. D. Eisenhower buvo pagrindiniu kalbėtoju C. K. Pikiel garbei suruoštame pokyly.

The blessing of a Lithuanian-type cross, Jesuit Fathers garden, Chicago, Ill.
Tėvų Jezuitų sodely, Chicago, Ill., pašventinamas lietuviško stiliaus kryžius.

A. Gulbinsko foto

The American Friends of the Antibolshevist Block of Nations, established a year ago in Chicago, Ill., has elected Prof. *G. Galva,* a Lithuanian scholar, to head this organization. The main purporse of the organization is to fight Communism.

Lithuanian businessmen *Dr. J. Kazickas* and *Dr. K. Valiūnas,* both of New York City, have established a scholarship fund for young Lithuanians seeking higher education.

The Lithuanian daily "Draugas", published in Chicago, Ill., will award a thousand - dollar prize (as it has done in the previous two years), for this year's best Lithuanian novel.

Lithuanian sculptor *A. Mončys,* a resident of France and decorator of Laon Church, was acclaimed by that city's critics and press for his work.

A Criminal Offense

(Continued from Page 20)

"With the head?"

The culprit looked on for a moment with unbelieving eyes, then he burst out laughing.

"Ha, ha, ha!"

"Stop laughing and answer the questions truthfully."

"Ha, ha, ha!"

"Stop..."

"Wait, my dear fellow, and you will soon be laughing yourself!"

"Well, what is it?"

"The thing is this. I am a medical student. Yesterday evening, when the professor wasn't looking, I put one of the heads into my valise and took it home with me – it's easier to study the parts in privacy. I was going to take it back in the morning, but... as you can see."

But the case took a turn for the worse, just the same. The landlady had the last word.

"I don't want to have people's heads, legs, or other parts of the body cluttering up my house. Find yourself another room someplace else, sir."

Translated by M. C. Stark

The Lithuanian Dance

(Continued from Page 19)

sia again in 1944, Lithuanians in the thousands fled their land, but carried with them the song and dance. They organized or reorganized song and dance ensembles, the most noted one which received wide attention is the "Čiurlionis" group of dancers, singers and traditional instrumentalists. They are now in Cleveland, Ohio, and are still upholding their excellent reputation. In the United States, the banner was carried by the pioneer group, the Lithuanian Youth Society, which was organized by the author, (LYS, 1932-1942) and (Ateitis, 1939 -). Many other groups came into being, particularly after the great influx of Lithuanian refugees. Lithuanian choirs, church or lay, were very plentiful and existed since the end of the last century.

The refugees brought the dance with them to every nook in the world; Australia, New Zealand, Africa, nearly every South American country, Canada, England and many other European countries. In the United States, the Lithuanian dance is not only very much alive among the Lithuanians, but it has found great favor among the American folk dancers throughout this entire great land.

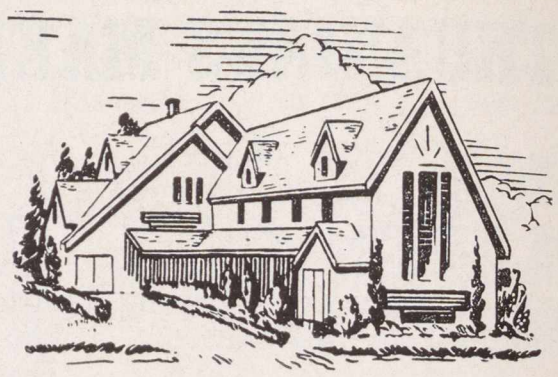

Pirma Lietuvių Įstaiga Los Angeles

COWLEY & CASPER

Laidotuvių Namas

935 W. Washington Blvd. PR. 1061

Josephine Zollman

Viennese Method Beauty Face Treatment

Wrinkles, Blackheads, Large Pores — Oily and Dry Skin

Cosmetics

1802 NORTH WESTERN AVENUE

HOLLYWOOD, CALIFORNIA

Tetephone NO. 9-7557

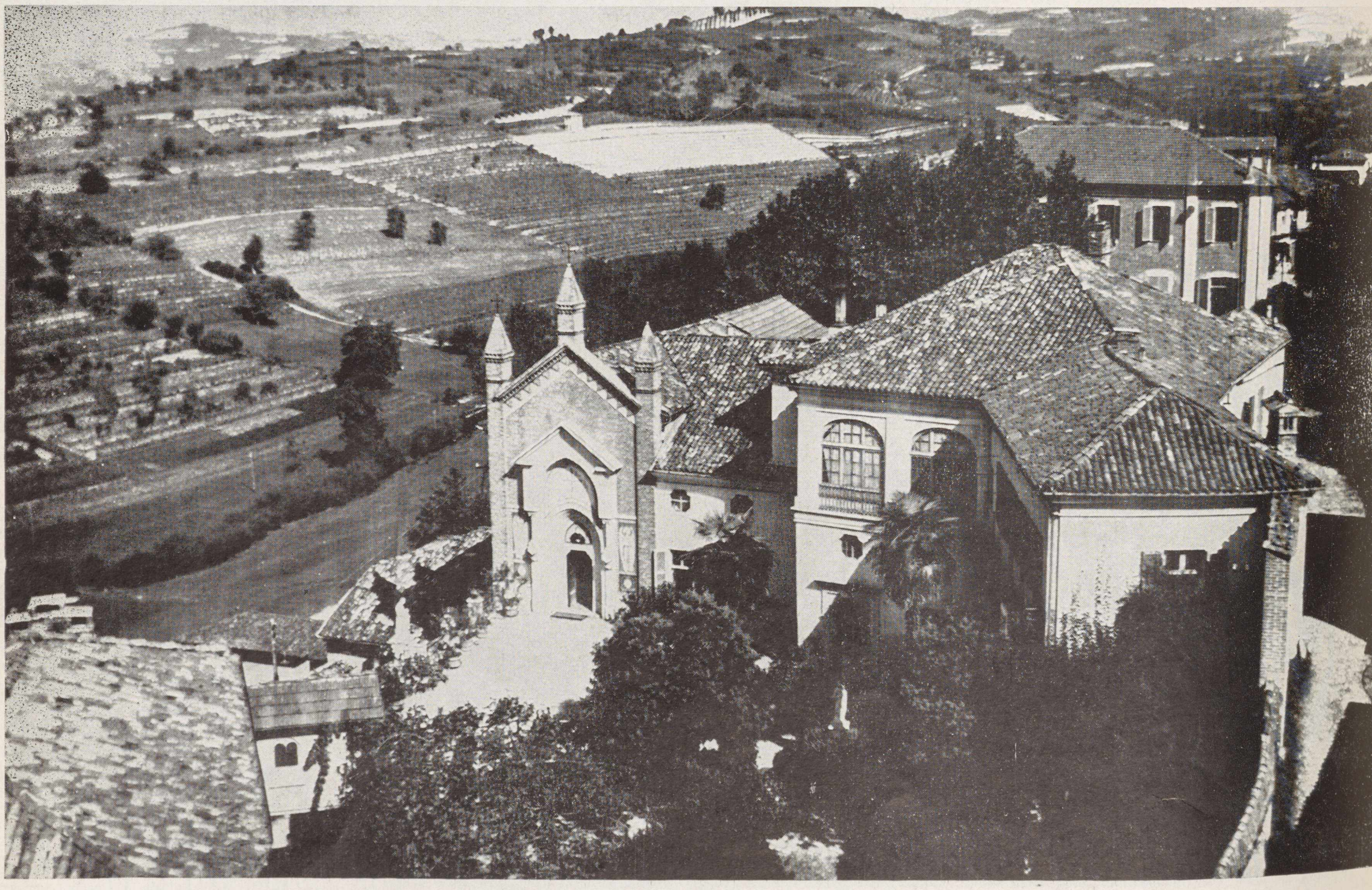

The Lithuanian Salesian Institute, Castelnuovo Don Bosco, Italy; seat of a new Lithuanian high school in Western Europe.
Lietuvių Saleziečių Institutas Castelnuovo Don Bosco, Italijoje, kur mokosi nemažai lietuvių ir veikia lietuvių vidurinė mokykla.

JOSEPH J. GRISH

Licensed Real Estate Broker
and Insurance Agent
Notary Public

Income Tax Service

630 East Colorado Street
Glendale 5, Calif.

Telefonai:
Res.: CItrus 4-1380
Bus.: CItrus 3-8162

Kam Nepriklausoma Lietuva yra tikslas, tas skaito

Nepriklausoma Lietuva

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ leidžia Kanados Lietuvių Centro Taryba, apjungianti įvairių politinių pažiūrų bei partijų ir visokių religinių bei nereliginių įsitikinimų lietuvius bendru tikslus Lietuvių Tautos progresas ir Lietuvos Nepriklausomybė.
NEPRIKLAUSOMA LIETUVA sprendžia neišspręstus Lietuvos ateities klausimus bei aktualias problemas, daugiausia rašo apie gyvenimo ir įsikūrimo sąlygas Kanadoje ir kituose kraštuose.
NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS kaina: Kanadoje $5,00, visoje Amerikoje $5.50 ir kitur $6.00.

Adresas:
NEPRIKLAUSOMA LIETUVA,
7722 George St., Ville Lasalle,
Montreal, P. Q., Canada

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

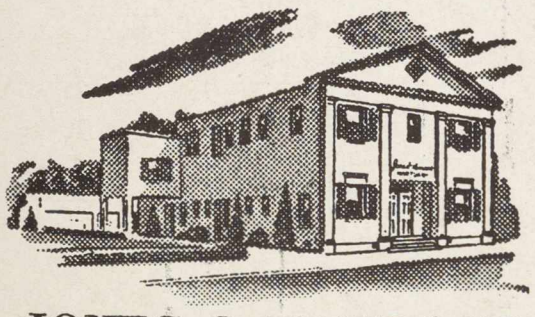

JONES & HAMROCK
MORTUARY
731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15
PROSPECT 6091

BAKUS REALTY CO.
LITHUANIAN REAL ESTATE BROKER
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service

4728 So. Normandie **Los Angeles 37, Calif.**
OFFICE: AXminster 7900 RES.: PLeasant 3-6590

LITHUANIAN REALTY CO.
Real Estate — Loans & Insurance
Fire, Automobile & Other Insurance
CHAS. LUKSIS, Manager
3502 W. Pico Blvd. Phone RE. 8278

For Car & Home Liability & Fire Insurance Consult
WILLIAM W. SKETRES
Bus. Phone - HIllside 6168 Res. Phone - VErmont 8-7526

LIETUVIU RADIJO PROGRAMOS

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours
Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

MARGUTIS - Kasdieninė Lietuvių Radijo Programa
Cicero - Chicago — WHFC — 1450 kilocycles
Programa kiekvieną vakarą 9:15 val.
Ketvirtadieniais dvi programos: 7:00 ir 9:15
Sekmadieniais 1:00 p. m.
Vedėja - Lilija Vanagaitienė
Margutis - 6755 S. Western Ave., Chicago, Ill.
Telef. GRovehill 6-2242

The Saltimieras Lithuanian Show
Chicago WGES - 5000 Watt - 1390 kc
Monday thru Friday from 8:00 to 8:30 P. M.
No recordings - Live talent only
Paul B. Šaltimieras, Director
6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.
Telephone FInancial 0650

Baltimore, Md.

Lithuanian Melody Time
Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles
Sundays 12:30 to 1:00 P. M.
Director :
A. Juškevičius, 4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md.

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radio Korp. Programa
Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles
Sundays 12:00 Noon to 0:30 P. M.
Director S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program
Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles
Saturdays - 2:00 - 3:00 P. M.
Joseph Ginkus, Director
495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 3:00 - 3:30 P. M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mass.
Telephone BRoadway 32224

Hillside, N. J.

Memories of Lithuania
Hillside, N. J. - WEVD - 1330 kilocycles
Saturdays - 4:45 - 5:30 P. M.
Director Jack J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J. - Tel. WA. 6-3325

Pittsburgh, Pa.

Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, P.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.
Director Dr. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury, Conn.
Assistant Director Bronius Dūda

Cleveland, Ohio

Cleveland Lietuvių Radijo Valanda
Cleveland, Ohio - WSRS - 1490 kilocycles
Programa kiekvieną penktadienį 7 val. vak.
Pirm. J. Stempužis, 1152 Dallas Rd., Cleveland 6. Ohio
Telfonas TY. 1-1900.
Programos vedėjas B. Auginas, 1359 E. 94th St. Cleveland 3, Ohio, tel. EX. 1-5393.
Reikalų vedėjas V. Rocevičius, 1319 E. 89 St., Cleveland 6, Ohio, tel. RA. 1-9936.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.
Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.
Direktorius - Bruno Gediminas, 1011 Cole Ave., Hollywood, Calif., Phone HIllside 0437
Reikalų vedėjas - George Rudelis, 5027 Zelzak St., Encino, Calif.
Programos vedėjas Vladas Bakūnas, 922 W. 36th St., Los Angeles 7, Calif. Phone RI 1780.

Be Sure to Renew
Your 1953 Subscription
Without Delay

HELEN'S
HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CALIF.

Tabash Rug & Carpet Co.

Large Selection of Rugs and Carpets
at Reasonable Prices

Al Tabash ,Owner

LITHUANIAN SPOKEN

5374 W. Pico Blvd., Los Angeles, Calif. Phone WYoming 2725

LIETUVIŲ

DIENOS

BALTIMORĖS, MD., LIETUVAITĖS ŠOKA